

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКРАЈОВИЧКЕ

СВЕТИ ГАВА ГОРЊОКРАЈОВИЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАТИРИА • ГОДИНА XX • БРОЈ 45 • ДЕЦ 2022

Патријарх српски у Теслином Смиљану (02. август 2022. године)

На насловној страни: Икона Исповедника жумберачких, рад Зорице Зорић из Бања Луке

Свети Сава горњокарловачки

Излази са благословом Његовог
Преосвештенства Епископа
горњокарловачког г. Герасима

Издавач:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа
„Мартирија“

Председник уређивачког одбора:

Његово Преосвештенство
Епископ горњокарловачки
г. Герасим

Главни и одговорни уредник:

Архимандрит
мр Наум (Милковић)

Чланови редакције:

протојереј-ставрофор Славиша Симаковић
јереј Саша Лончина
ђакон Будимир Кокотовић
чтец Марко Поповић
гђица. Сњежана Орловић
гђа. Љубинка Тошева Karpowicz

Адреса уредништва:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартирија“
Вјекослава Клаића 4а

Контакт:

телефон: 00385 (0)47 642 531
факс: 00385 (0)47 642 532
e-mail: casopis@eparhija-gornjokarlovacka.hr

Тираж:

1.000 примјерака

Штампа се средствима Епархије
горњокарловачке. Часопис није
намијењен за продају.

Ваше донације намијењене нашем
издаваштву можете уплатити на
жиро-рачун Епархијског управног
одбора Епархије горњокарловачке:

IBAN HR57 2484 0081 1025 9512 2
Raiffeisen BANK Austria d.d.

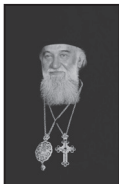
Рукописи и фотографије се не
враћају. Текстови и прилози
објављени у часопису представљају
ставове аутора.

ISSN 1334-3467

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА MARTIRIJA • ГОДИНА XX • БРОЈ 45 • ДЕЦ 2022 •

Епископ горњокарловачки Симеон (Злоковић) 1951 – 1990

ПРЕД БОЖИЋ 1989/90. ГОДИНЕ – ПОЗДРАВ ВЕРНИЦИМА НА БАДЊЕ ВЕЧЕ У КАРЛОВАЧКОЈ ЦРКВИ

.....СТР. 2

Проф. др Ненад С. Милошевић,
редовни професор Православног богословског факултета у Београду
"О ЈАВНОМ ПАЉЕЊУ БАДЊАКА"

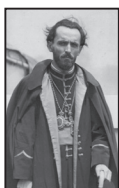
.....СТР. 4

Јереј Саша Лончина

ЗНАЧАЈ СВЕТЕ ТАЈНЕ ЕВХАРИСТИЈЕ У ЖИВОТУ БОЛЕСНОГ ЧОВЈЕКА

.....СТР. 6

Светитељ Мардарије (Ускоковић)

О БЕСМРТНОСТИ ЉУДСКЕ ДУШЕ

.....СТР. 11

Из поученија Преосвећеног Иринеја, Епископа Екатерино-бурскаго
ЧЕМУ НАС УЧЕ ПОКОЈНИЦИ?

.....СТР. 15

Сњежана Орловић

ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ХРАМА УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У СЕЊУ

.....СТР. 16

ПАТРИЈАРХ ОСВЕШТАО ХРАМ У ТЕСЛИНОМ СМИЉАНУ:
НИКОЛА ТЕСЛА НИКАД НИЈЕ ЗАБОРАВИО
СВОЈУ ВЕРУ

.....СТР. 21

www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

АКТУЕЛНОСТИ
Вијести преузете са интернет
презентације епархије горњокарловачке

.....СТР. 25

ПРЕД БОЖИЋ 1989/90. ГОДИНЕ – ПОЗДРАВ ВЕРНИЦИМА НА БАДЊЕ ВЕЧЕ У КАРЛОВАЧКОЈ ЦРКВИ

Браћо и сестре,

"Ево Вам јављам велику радост, која ће бити целом свету".

Овом поруком неба објављена је вест о Рођењу Сина Божијег. Вековима човек стоји умом и срцем пред великим тајнама света и живота. Кога од нас јутарње сунце, одморене ноћним одмором није задивило и интимно

зарадовало животом који он исијава? Ко у вечерњим часовима, негде усамљен, није се запитао: *О звезде, од када и како сте се ви сместиле у тајанствена пространства Свепмира?* Кога од нас није задивио зуј вредних пчела које обасјане сунцем обилазе цветове и убиру слатке сокове? Ко се од нас није замислио, дубоко замислио пред великом тајном настанка нових живота, од оног у јајету до оног највећег у највишим облицима живота. И све ове мисли и помисли, изазивали су у нама радост ума и радост срца. Истина човека радује, јер је и сам произишао из вечне истине, и зато човека

истина радује, надахњује га на бескрајна одрицања, на подвиг, на аскезу.

Када је Спаситељ света, јасно са својим ученицима после свога славног Васкрсења био, поздравио их је са: *Радујте се!* Али на велику несрећу човекову радовање је сменило злурадовање, па је више овог у свету од оног првог, животворног, спаситељног и надахнитељног. А радовање је најузвишеније осећање душе. Радовати се добру свога дома и добру других, радовати се туђем успеху као свом, радовати се животу као дару Бога Створитеља. Ето, зато је и вест о Рођењу Богомладенца Христа почела речју, поруком: *Радујте се!*

И ми вечерас ово наше свечано Бадње вече пратимо радовањем ума и срца. Крај овог нашег бадњака, мислима и срцем се усмеравамо оним ватрама око којих су се пастири грејали око Христових јасала у прохладној палестинској кући. И ми са њима слушамо ону величанствену поруку неба у часу Богорођења: *"Слава Богу на висини, на земљи мир, а међу људима добра воља"*.

Да, браћо и сестре, у вези са Рођењем Христовим, ништа није казано ни записано, него ова узвишена порука, за коју је речено да има значај Прајеванђеља, у надахнућу могле би се извести све истине казане у Јеванђељу Христовом. Шта је узвишеније и делотворније за душу човекову од слављења Бога Створитеља. Слављењем Бога човек се узноси до прапочетка света и живота. Слављењем Бога Створитеља, човек се приближава своме Богу, као што се чедо мишљењем приближава своме родитељу. Слављењем Бога, човек се ослобађа ових

наших пренаглашених приземљења, када се све у животу своди на храну и на уживање, када се човек заборавља и одваја од вечних, изворних истина света и живота. Зато је и на почетак ове дивне, узвишене божићне поруке на прво место стављено слављење Бога.

А шта да кажемо у поруци мира и добре воље? Ништа толико човека не нагриза и не оштећује као немир, осећање страха и несигурности, када зла воља мржњом натапа овај Божији и наш свет. Људи зле воље, нарушавају мир Божији, онај свети мир за који је казао Спаситељ да је мир "од кога се не плаши срце човеково". Ни један век у позној прошлости није унео толико немира и толико зле воље у човеков живот као ово наше доба. Наш век памти страшне светске ратове. Памти геноцид, мржњу и насиље свих врста. Наш век памти прогоне и расељавања, расну мржњу и међунационалну нетрпељивост. Наши простори натопљени су мржњом и нетрпељивошћу.

И зато када славимо Рођење Христово, ноћас окупљени око овог нашег бадњака пред Колевком Богомладенца Христа, зарецимо се да нећемо палити свеће, хвалити се својом вером, а живети као да Бога нема. Зарецимо се Богомладенцу Христу да ћемо свуда око себе уносити мир и стварати добру вољу. Да нећемо гледати како се ко зове и коме народу припадају, уверени да смо бољи од других. Пред Богом су најбољи они који живе увек свесни да их Бог зна, да их Бог види.

Речено је у Светом Писму да је човек пре Христа живео у тами без истинског Богопознања, без моралне свести и без идеала. Живело се, борило и ратовало празном душом. Спаситељ нам је откривао да је дух човеков језгро, а да је тело љуска. Син Божији сишао је у свет да нас ослободи од робовања телу и природи, да будемо слободни синови светлости, да у вери добрим делима осмишљавамо свој живот.

Живимо, браћо и сестре у једном изузетно кризном времену. Црква Божија и њени верници треба да предњаче у проповедању љубави Христове, у спровођењу поруке са небеских висина у тренутку Богорођења:

"Слава Богу на висини, на земљи мир, а међу људима добра воља".

Поштујмо туђи, и свој живот. Не огрешујмо се о његову велику тајну. Без живе вере у Бога Створитеља и у Христа Спаситеља човек је сличан некоме ко цео орах стави у уста, па сише кору, не верујући да је испод коре храњиво језгро. Испод коре овог материјалног света налази се језгро вечне истине, оне истине од које је и због које је настао овај чудесни Божији свет. Нека нас ово бадњевечерско радовање надахне да заволимо своју веру, да се понашамо по Божијим заповестима, да свако од нас лично доживи свој сусрет с Богом Стваратељем, коме, са Богомладенцом Христом и Духом Божијим Светим слава и хвала у све векове. Амин.

"О ЈАВНОМ ПАЉЕЊУ БАДЊАКА"

„О пливању за крст“, у претходном осврту под насловом наведена је и новоустановљена пракса јавног паљења бадњака уочи празника Рождества Христовог – Божића, као један од феномена који је такође попримио форму црквеног богослужбеног чина, а чија садржина је упитна. И ову манифестацију попут претходне, изузев обредног дела прати и пригодни забавни програм, који врхуни у неизоставном ватромету и употреби разних пиротехничких средстава.

Загушени разноврсним тумачењима симболике бадњака, која се протежу од паганског наследства, па преко „рођака“ све до самога Богомладенца Христа, јавно паљење бадњака је за неке постало најзанимљивијим, а код многих и јединим обележјем поменутог празника. Мистагошко пак учешће (μετέχω = причешћивати се) у тајни Оваплоћења, остала је привилегија знатно мањег броја причасника Тела и Крви вечнога Богомладенца Христа.

Уношење бадњака у домове православних Срба и његово паљење јесте древни обичај о чијем пореклу се мало зна. Мишљења по овом питању су подељена и крећу се, како је тим поводом истакнуто, почев од оних који сматрају да бадњак представља бивше паганско божанство, којег се наши преци нису успели одрећи преласком у хришћанство, до оних који у храстовој, маслиновој или церовој грани виде самог Христа Спаситеља – Древо живоносно. Неодрживост ова виђења, према нашем скромном мишљењу, подстиче на следеће питање: због чега се, било то паганско божанство или пак „Господ Исус“, спаљују на свечаној ломачи, и то баш за празник Божића? Не упуштајући се у детаљну расправу о симболици која се бадњаку приписује, као и разним пропратним радњама, ипак бисмо се осмелили да устврдимо да оба виђења садрже извесне елементе истине, а који указују на дубок смисао овог лепог и корисног народног обичаја везаног за породично прослављање празника Божића. Истовремено, треба нагласити да упорно истицање паганског порекла славе, бадњака и других елемената хришћанског живота православних Срба, од стране неких „учених“ умова, не представља резултате њихових научних сазнања, већ заправо патолошку жал за паганским, као и жељу за неопаганизацијом сопственога народа.

Сведочанства која су, наиме, забележена у неким крајевима Српског поморја, Боки Которској и Херцеговини, према којима се, у не тако давној прошлости, бадњак полагао на огњиште уз одважне речи домаћина: „Нека гори идол криви, слава Теби, Боже живи“ (Бока Которска); или: „Нека гори ивер клети, слава Теби, Боже свети“ (Херцеговина), убедљиво указују на порекло обичаја. У складу са тим, у светој Божићној ноћи паганско божанство, којем се некада клањали давни преци, заветно се спаљује уз истовремено исповедање вере у Господа Исуса Христа. Штавише, пропратно посипање ловора по поду куће исказује победу Живога Бога над паганским идолима – мртвим ивером. Упоредо са тим, крстолико преливање бадњака вином наводи на становиште да је свечано полагање тог нарочитог дрвета на ватру својеврстан чин везан за култ мртвих, што препознајемо у нашој локалној богослужбеној пракси где се вином прелива умрли при полагању у гроб, гробови покојника, али и кољиво припремљено за покојне мирјане и прослављене светитеље. С обзиром на то да је актуелна српска пракса преливања вином релативно новијег датума настанка, могуће је закључити да је тај обичај преузет из „обрета“ ложења бадњака, а не обрнуто. Ишчезнуће овог првобитног односа према бадњаку вероватно је узроковано потребом да се том чину изнађе други смисао, очишћен од сећања на паганско порекло обичаја, – јер многобожије идолов упразднисја-, као и да би се истакла снажнија симболика празника Божића. У жељи пак, да се у породичном окриљу дочара амбијент витлејемске пећине, сходно владајућем обичају, по поду дома се распростире слама, док сви чланови породице, седећи на поду вечеравају из једног суда – наћи, узимајући храну прстима и грејући се ватром са огњишта као божанским огњем у тој светој и благословеној ноћи. Како је ватра у тој ноћи била другачија од свих других ватри током године, пошто ју је освећивало Тело Онога који в јаслах возлежит, а Кога је она грејала и уједно осветљавала прескромни простор свете пећине испуњен неизмерном благодаћу, тако је дрво којим се ложила та ватра постајало освештано, и као такво бивало нарочито поштовано, слично како се то ради са свећама и кандилима које прислужујемо у светим храмовима.

Међутим, паљење бадњака на јавним местима, углавном у црквеним портама или по градским и сеоским трговима, уз присуство великог броја људи, верника и знатижељника, посвејеновобичај, стар свега неколико деценија. Прво јавно паљење бадњака десило се на платоу испред Цетињског манастира почетком седамдесетих година XX века, и то на иницијативу архимандрита Марка Калања, тадашњег секретара блаженопочившег Митрополита Данила Дајковића. Према усменом сведочанству о. Марка, он је, позивајући се на предратни обичај да се војсци у касарнама носио бадњак од стране угледних грађана како би био спаљен у присуству војника и официра, издејствовао од Удбе дозволу за дотични чин. Инспирисан овом праксом, у Београду је тек негде у распону 1985-1986. године, тадашњи игуман манастира Светог Архангела Гаврила у Земуну, а потоњи Епископ милешевски г. Филарет, увео праксу јавног ложења бадњака. Догађај се збио на платоу испред наведеног манастира, и том приликом је по први пут установљен обред (свештенорадња) освећења бадњака, који су пратиле све друге културне радње које су неговане у приватним домовима. Подразумева се да је од тада овакве манифестације пратио и пригодни културно-уметнички програм. За тадашње време је једна оваква приредба била оправдана с обзиром да је, после Цетиња, то био први излазак Цркве изван храмовних порти, односно прво јавно прослављање Божића. У потоњим временима, нарочито после деведесетих година XX века, овај феномен се проширио по свим српским земљама, тако да су данас ретка места где се обичај спаљивања бадњака не практикује, претећи чак да потисне или у најмању руку ослаби традиционално породично прослављање Божићне ноћи у породичним домовима.

Покушај да се јавном паљењу бадњака да црквени карактер, то јест да се устроји „чин освећења и паљења бадњака“, те да исти постане централном јавном манифестацијом сматрамо, пре свега, неприкладним. Један од разлога је већ наговештена могућност да се породично прослављање празника Божића, заједно са свеукупним богатством смисла и доживљаја, пренесе на улице и претвори у манифестацију испуњену свакојаким садржајем, како је уосталом већ неко смело истакао, – од врућег вина и ракије до тешке артиљерије. Други, и за православне хришћане неупоредиво важнији разлог обавезујућег карактера, јесте канонска забрана паљења културних ватри. Сходно 65. канону Трулског сабора свако паљење ватри у било које обредне сврхе се за православне хришћане сматра тешким преступом, због чега се починиоци подвргавају строгим казнама:

„Заповедамо да се од сада престане ложење ватри, које неки о новомесечјима (први дан у месецу) пале пред својим радионицама и кућама, које ватре (затим) неки и прескачу, чинећи то по неком старом обичају. Који, дакле, тако што учини, ако је клирик, нека се свргне; а ако је лаик, нека буде одлучен...“

После ових изричитих наредби Свете Цркве, изречених на Светом и Васељенском Петошестом сабору, свака расправа о оправданости практиковања новопројављеног обичаја јавног спаљивања бадњака је сувишна. Коначно, неопходно је да се верни истрајно подстичу и пастирски поучавају у циљу исправног разумевања смисла и значаја породичних обичаја везаних за прослављање празника, у конкретном случају Божићнег бадњака[1]. Благодарени управо таквом свештеном поучавању, они ће поново бити у стању да на примерен и предањски начин учествују у мистагогији празника и у својим домовима, заједно са својим породицама, припремајући се тако за стварно и непосредно сједињење са Оваплоћеним Богом на Божићној Литургији.

Преузето са: www.spc.rs

ЗНАЧАЈ СВЕТЕ ТАЈНЕ ЕВХАРИСТИЈЕ У ЖИВОТУ БОЛЕСНОГ ЧОВЈЕКА

Кроз вијекове, од самог установљења Свете Евхаристије од стране Господа и Спаситеља нашег Исуса Христа, коју је Он својом милошћу и љубављу према творевини установио на Тајној Вечери у присуству својих ученика и тако дао примјер заједничарења и сабирања у Светој Евхаристији, она је оруђе за исцјељење душе и тијела сваког ко њој приступа. Сваки онај који приступа Светој Чаши која је испуњена Тијелом и Крвљу Христовом јесте онај који вапије за исцјељењем и нема човјека који није подложен болестима и чак као што многи Свети Оци говоре, свако од нас у себи носи неку болест, која се прије или касније на овај или онај начин у или на човјеку испољи. Управо ради тога, јер нема онога ко је потпуно здрав и ко је без гријеха и нема онога који је као Отац Наш небески сем Њега самога, нама је дато да се кроз Причешће тј. заједничарење у Христу спасавамо од тјелесних и душевних слабости и немоћи.

Као што је добро познато, нема човјека који се током свог овоземаљског битисања не суочава са неким видом болести или немоћи. Као што о томе говори Жан Клод Ларше у свом дјелу "Теологија болести": "То стање погађа све људе, чак и ако они сами лично нису згријешили: "једним пријеступом дође осуда на све људе...кроз непослушност једнога човјека посташе многи грешни" (Рим, 5, 18-19), значи сматрају Источни Свети Оци, да људи наслијеђују не Адамов гријех него његове посљедице"¹

Здравље које већину нас служи од ране младости до оног тренутка до када се болест не испољи, јесте само дар који је од Бога. Кроз то вријеме здравља и милосрђа дарованог од Бога ми треба да се припремамо за тешке дане, дане када треба да сагледамо поријекло гријеха и поријекло болести и да се припремамо да станемо пред лице Његово што је то достојније могуће.

Кроз болест се испољава и слабост човјекова, јер многи данас као узрочника своје болести виде Бога. Ту слабост можемо окарактерисати и као недораслост и неспремност за суочавање са оним што је плод наших дјела и за чије

консеквенце смо одговорни искључиво ми, грешни људи. Мало ко од нас је у току те слабости спреман признати и препознати узрочника болести, и самим тим ухватити се у коштац са духовним искушењем које прати ту болест. Веома често се током тјелесних или душевних патњи суочавамо и са могућношћу недостатка подршке на коју смо навикли у здрављу и временима добрим, али тај недостатак подршке може врло често да буде само као привид, јер ми у том тренутку посматрамо искључиво себе и захтјевамо пажњу и посвећеност од других, за коју је питање да ли би смо и ми сами били спремни да је подаримо. Такође, услијед тежине болести губимо и свјесност о импакту који та болест има на односе са ближњима.

У свему томе морамо да се окренемо Ономе који се ради нас жртвовао и који нам је дао вјечни и спасоносни лијек душе и тијела. Тај окрет према Њему јесте кроз наше ближње, кроз молитву, кроз покајање и кроз Свету Евхаристију која је оно најсветије и најблагодотворније што ми данас имамо, не само зато што ми тако кажемо или што смо тако научени, него управо зато јер је то и само искуство наше Цркве.

Прихватање болести је пут ка исцјељењу

„Заиста, тјелесним болестима душа се приближава Богу“ - Св.Григорије Богослов

Спремност православног хришћанина да се суочи са болешћу на начин који му морално и онтолошки може донијети оздрављење јесте највећа одлика коју православни хришћанин може задобити у борби са болестима. Православни хришћанин је створен и за добро и за лоше, не у смислу да је створен за страдање када говоримо о лошем, него да му је Бог и Творац дао да подноси нехотична искушења која му живот пласира и на која наилази током свог овоземаљског битисања. То подношење треба да буде испуњено смирењем и без роптања. Подношење тих искушења нас приближава Христу и даје нам шансу да се приближимо

¹ Жан-Клод Ларше, Теологија Болести, Париз, 2001, стр. 29

Богу. О томе говори Архимандрит Григорије Капсанис када нас поучава о Крсту Христовом и његовом значају у нашем животу: "Ако се озлоједимо, бићемо духовно оштећени. Ако их примимо пасивно, стоички, јер не можемо другачије, опет ништа нисмо урадили. Али, ако их прихватимо као посјету Бога нама и као прилике за наше духовно усавршавање, тада смо у великом добитку. Добровољно прихватање крсног страдања као дара божанске љубави за наше духовно усавршавање уздиже нас у висину Светих мученика."²

Кроз своје богословске дане проведене у манастиру Крка, дубоко ми се у памћење урезале ријечи тадашњег ректора богословије, Његовог Преосвештенства Епископа далматинског Фотија, који нам је стално и изнова понављао да хришћанин у свом животу има да бира два пута, пут широки и пут уски. Ми богослови смо то тада доживљавали као два пута/два избора и стварали слике у својој глави и то након свих ових година видимо да је и истина. Широки пут по њему је веома лаган пут, пут на којем нема препрека, који је као једна широка улица којом ходимо без наилазке на потешкоће. Уски пак пут је пут који је трновит, пун препрека, али нас на крају чека награда и вијенац бесмртности. Исти тај принцип и болестан човјек може примјенити у својој битци са болешћу. Уколико се препусти роптању које води ка очајању, он ће све више да копни и да га болест све више узима под своје, јер је он тада све мање моћан да се одупре. Уколико изабере онај уски пут, на крају којег стоји Христос, онда ће он увијек гледати ка Христу као свјетлу на крају тунела. Он ће му давати снагу да се одупре искушењима, даваће му утјеху и наша молитва ће се чути много сажетије у том уском пролазу него у широкој улици. Оруђе које нам Христос даје на том путу је пост, подвиг и молитва и као круна Света Евхаристија, која је лијек душе и тијела.

Као најбољи примјер борбе у тешким ситуацијама и мукама, јесте примјер трпљења

праведног Јова. Јов је био праведан човјек који се изненада суочио са несрећом и умало изгубио све. Ипак, одбио је да окриви Бога, и када му се Господ најзад јавио, Јов је схватио колико је мало тога о Њему схватао. На сва искушења која су га напала Јов је остао вјеран Богу, иако је и његов ближњи, његова супруга покушавала да оптужи Бога за патњу кроз коју

су пролазили. Јов је говорио: "Го сам изашао из утробе матере своје, го ћу се и вратити онамо. Господ даде, Господ узе, да је благословено име Господње" (Јов. 1:21). У свим тим патњама и болестима које су га снашле, Јов је сачувао вјеру у Господа који га је створио. Јов тада није имао оно што имамо ми данас, а то је Света Евхаристија, прекус Царства Божијег, лијек који лијечи све недостатке и немоћи. Јов је имао вјеру у Бога. Та вјера треба да буде полазна тачка у животу сваког који се бори са болестима и немоћима, јер без вјере ништа не бива.

Навешћемо овдје још један примјер, иако из књижевности, али свјежији и из времена која су ближа нама. Тај примјер јесте примјер из романа руског писца Фјодора Достојевског, који на крају свог романа "Злочин и Казна" говори о болести главног лика Родиона Р. Раскољникова, кога је његова болест којом је био захваћен измијенила духовно. Он након те болести излази као други човјек, препорођен. Његова болест је била његова шанса за оздрављење и његове душе. Дакле преображај и исцјељење човјеково почиње у њему самом. Болест је и шанса!

² Архимандрит Григорије Капсанис, "Крст Христов и његов значај у нашем животу", http://www.spc.rs/sr/arhimandrit_georgije_kapsanis_krst_hristov_njegov_znachaj_u_nashem_zhivotu

Свето Причешће као оруђе исцјељења болесника

“Хлеб који ћу Ја дати Тијело је Моје, које ћу дати за живот свијета” (Јн. 6,51)

Говорећи о причешћивању болесника, имао сам прилику присуствовати причешћивању и у болници, али и у домовима болесника. Намјерно помињем ова два примјера јер у оба примјера имамо позитивне, али негативне стране погледа на Свето Причешће од стране болесника, али и оних који га окружују. Када свештеник одлази у болницу да причести онога који је то тражио од свештеника или ако је то тражила породица дешава се да они који се

налазе у просторији са болесником гледају на Свето Причешће као на крај живота, а не као Лијек и Вјечни Живот. Они причешће болесника сматрају као последњи степен пред опјело или погреб. Управо ради тога многи не желе да приме Тијело и Крв Христову у том тренутку и за њих је то својеврсна саблазан.

Ипак, треба схватити да Света Тајна Причешћа над болесником није прилика за опроштај, већ прилика за исцјељење, а самим тим и прилика за оздрављење душе и тијела, а првенствено да се на свако причешћивање оних који су болесни не смије гледати као на последње, јер постојали су, а и постојаће увијек они који су неком тјелесном немоћи везани за свој дом или своју постељу и таквима је немогуће ради недостатака или тежине болести да присуствују Светој Тајни Евхаристије у храму. У таквим случајевима, свештеник посјеђује и обилази те болеснике и даје им Тијело и Крв Христову на спасење Душе и Тијела.

Живимо у времену када поједини на Свету Тајну Причешћа гледају као на нешто што је извор заразе. То наравно нипошто није тачно. Један од најбољих примјера који ми можемо искористити као противтезу томе, навео је Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј у свом тексту који разјашњава дилему да ли је Свето Причешће извор здравља или извор болести, када говори о грчком острву Спиналога које је било мјесто на којем су одбачени и изоловани од свих живјели губавци и који су ту живјели док та болест није постала изљечива: “...године 1947. се на острву појавио строги аскет и човек непрестане молитве, свештеномонах Хрисант Кацулојанакис, и у оронолој црквици служио Литургију. Од губаваца нико није ни привирио у цркву, а

многи су довикивали погрдне и светогрдне речи. Кад, гле чуда, кроз неколико дана он се опет појавио и опет служио. Тада му прилази један губавац и каже: „Ако се данас заједно причестимо, долазићу у цркву”. „Договорено”, одговара старац. Причестивши губавца, он употреби, као и увек, све што је остало од светог Причешћа. Кад је дошао следећи пут,

његови трагични „парохијани” су очекивали да ће га угледати онаквим какви су били они. Али он је и даље био здрав и бодар. Од тада су сви губавци Спиналонге долазили на службу Божју и сви се причешћивали, а отац Хрисант је по пропису употребљавао свето Причешће после губаваца, из истог путира. И тако пуних десет година! За цело то време никада се ни од чега није разболео иако му је имунитет сигурно био никакав (никад у животу није окусио месо, а током поста је једном дневно јео мало неке траве и пио мало чаја). Када су 1957. губавци отишли, он је остао сâм још две године (по неким и више) како би одржавао гробове умрлих и молио се за покој њихових душа. Упокојио се на родном Криту у 82. години живота.”³

³ Епископ бачки др Иринеј (Буловић), Свето Причешће - Извор здравља или извор болести?, <https://eparhijabacka.info/wp-content/uploads/2020/05/EP-BACKI-IRINEJ-O-PRICESCU-KORONA-2020.pdf>

Дакле, Свето Причешће заиста јесте Лијек и никако саблазан или преносник болести и заразе. Из овог примјера можемо и видјети колико је значајна и пастирска брига за оне који су болесни, јер да нема пастира који у себи истински носе Христа, ко би тим људима дао шансу да узрасту до мјере раста Христова?

Медицина у служби исцјељења болесника

Говорећи о Светом Причешћу као оруђу за постизање исцјељења душе и тијела хришћана, морамо се на кратко осврнути и на савремену или профану медицину и њен поглед на човјека данас. Наиме, као што Жан-Клод Ларше наводи у уводу своје књиге "Теологија болести": "... Већина савремених медицинских техника за заједнички именилац имају то да човјека постарају и третирају као чисто биолошки организам или, у најбољем случају, као једноставну психосоматску мјешавину."⁴, потребно је схватити да човјек није само биолошко биће, већ и духовно. Савремена медицина дакле човјека посматра као физичко биће, без духовног аспекта, који је велики чинилац човјеков. Многе болести долазе из човјековог гријеховног стања, које не мора увијек да буде узроковано тјелесним побудама. Као и за све болести, које желимо да лијечимо духовном храном и Тијелом и Крвљу Христовим, тако је и за лијечење душевне и тјелесне болести битно присуство Бога, којег човјек мора пустити у своје срце и свој живот.

Такође, морамо схватити и да је оно што данас имамо у медицини, дар од Бога. Не смијемо се понашати себично и само говорити како се препуштамо у руке Господара својега који ће нас излијечити. Бог је дао знање и науку љекарима који тим знањем и науком коју су примили од Бога људима помажу у савладавању тешких болести. Дакле, најбољи и најдјелотворнији приступ за сваког болесника јесте непрестана молитва и причешћивање Тајнама Христовим, али и уздање у помоћ Божију коју он шаље

преко оних који нас лијече и који су свој живот и радни вијек посветили племенитом послу, по узору на Свете Бесребренике и Чудотворце које је Господ прославио.

Припрема и причешће болесника

Припрема дарова се врши на Велики Четвртак, дан у који се ми сјећамо установљења Свете Тајне Евхаристије од стране Господа и Спаситеља нашег Исуса Христа. У тај дан служимо Литургију Светог Василија Великог, која почиње вечерњим богослужењем. У храмовима широм православне Цркве на овој Литургији припрема се причешће за болеснике, које се у посебном сасуду, „дарохранилници“

чува током године, за случај да теже болеснике треба причестити.

Црква није Црква само чуда, и сви они који у Цркви траже само чуда таква вјера није довољно јака. Човјек треба да вјерује и без да види, што је најљепше рекао сам Господ Исус Христос ријечима: "Блажени су они који не видјеше а повјероваше" (Јн. 20,29).

О пракси причешћивања болесника, свједочанства имамо из 140. године код Светог Јустина мученика и филозофа, које је описао у својој апологији, а о чему помен имамо у нашем Богословском гласнику из 1905. године. Такође, ту се помиње и начин вршења истога из времена штампања Богословског гласника гдје стоји: "Онде и онда, где и кад су прилике допуштале да се Св. Причешће однесе болеснику свечано и тиме укаже и подстакне на достојно поштовање тајне Тела и Крви Христове, није та свечаност пропуштана, и причешћивање се у таквом случају извршивало по нарочитом

⁴ Жан-Клод Ларше, Теологија Болести, Париз, 2001, стр. 9

чину...којом је приликом напред ишао ђакон с крстом у руци, за њим свештеник (обучен у потпуно одјејаније)...за свештеником ишли су клирици и појали богородичан 8. гласа...Где и кад тога није могло бити, носило се и носи се Св. Причешће с мањом свечаношћу, ал увек с приличном достојанственошћу”.⁵

Из овога видимо да се причешће болесника вршило веома свечано и да се наглашавао значај Свете Тајне Причешћа у животу болесника, што је веома важно.

Као и за све што се дешава унутар Цркве Христове, тако и за причешће болесника, видимо да је потребна детаљна припрема, поготово ако је у питању причешће онога који је на самрти, јер тада многи свјесни свог живота и свјесни тога да се крај приближава заиста са великом вјером, страхом и љубављу приступају чаши и благодаре Господу за добра којима их он награђује.

Много је и примјера људи који нису били у стању свијести услјед болести или су били у веома тешким условима, али су увијек препознали да оно што примају јесте истинско Тијело и истинска Крв Господа и Спаситеља нашег Исуса Христа.

Закључак

Болест човјекова, била она тјелесна или душевна прилика је за рекапитулацију наших дјела и осврт на учињено у нашем животу. Наравно, није свака болест знак за крај живота, али је свака болест прилика за човјека да преиспита своје поступке.

Кроз свјесност и спремност за преиспитивање човјек показује духовну зрелост и жељу за усавршавањем. Када се налази у тешкој ситуацији, савремени човјек често трага и прибјегава разним видовима овоземаљског избављења који су врло често погубни не само за његово тијело, већ и за његову душу која треба да је храм Духа Светога. Човјек који се налази у тешкој ситуацији треба да прихвати ту ситуацију на најбољи могући начин и да се окрене Богу уколико већ до тада није био на путу Богопознања и Обожења. На том путу Црква, а првенствено Христос као глава Цркве чији смо ми удови, даје нам несебично самога Себе као истински Лијек за исцјељење душе и тијела. На нама је да ли ћемо тај дар прихватити са недвојбеном радошћу и спремношћу да у овом животу осјетимо предукус Царства Божијег.

Хришћански лијек за све болести јесте

Света Тајна Евхаристије и као што је Света Тајна Крштења наш улазак у Цркву, тако је Света Тајна Евхаристије наш улазак у Царство Небеско, Царство Бога живог, који је Свог Сина јединородног дао да свако ко вјерује у Њега се спасе.

У свакој болести и немоћи морамо се сјећати имена Христовог и жртве коју је он поднио за нас, за свој народ. Ту жртву је поднио из несебичне љубави према својој творевини и најмање што можемо учинити, а у истом тренутку и највише што морамо јесте да отворимо себе и своје тијело и душу за њега. Не само у болести и муци, него и у свакој прилици, како би смо и када дође болест и патња били спремни узнијети молитву Њему који ће ту молитву чути гласније уколико је приносимо усрдно и чистог срца. Као што видимо у многим црквеним химнама и пјесмама, а поготово у недељу Раслабљенога, Христос је тај који је Љекар душе и тијела и који је обилазио земљу дајући исцјељење болнима.

”Ти коме је све могуће, Ти кога све слуша, Ти коме се све покорави Свети, све нас помени као Бог који воли човјека.” (Из стихире у недељу Раслабљенога).

Библиографија

1. Библија, Свето Писмо Старог и Новог Завета, Свети архијерејски Синод Српске православне Цркве, Београд, 2017;
2. Жан-Клод Ларше, Теологија Болести, Париз, 2001;
3. Богословски гласник, часопис за Православну богословску науку и црквени живот, Сремски Карловци, 1905;
4. Мали требник, превод Архимандрита Јустина Поповића, Призрен 1994;
5. Архимандрит Григорије Капсанис, ”Крст Христов и његов значај у нашем животу”, http://www.spc.rs/sr/arhimandrit_georgije_kapsanis_krst_hrystov_njegov_znachaj_u_nashem_zhivotu
6. Епископ бачки др Иринеј (Буловић), Свето Причешће - Извор здравља или извор болести? <https://eparhijabacka.info/wp-content/uploads/2020/05/EP-BACKI-IRINEJ-O-PRICESCU-KORONA-2020.pdf>

⁵ Богословски гласник, часопис за Православну богословску науку и црквени живот, Сремски Карловци, 1905., стр. 140.

О БЕСМРТНОСТИ ЉУДСКЕ ДУШЕ

Ниједно питање у току целог постојања човечанства није толико занимало људске умове као питање бесмртности душе и загробног живота. Пре него што приступимо разматрању овог питања треба да кажемо да и данас ово остаје најбитнији проблем чије су тешкоће свесни и највећи филозофи и мислиоци. Међутим, ми се нећемо руководити само сопственим разумом, већ пре свега Светим Писмом.

Знам да ћу се, избравши за предмет данашњег разговора с вама овакво питање, суочити с предрасудама и разноврсним учењима

хришћанство није религија епохе или тренутка, оно је непромењиво у својим догматским и моралним истинама. Хришћанска религија се тиче човекове душе, а не укуса времена, појединих лица или школа, праваца и смерова. Хришћанство је саграђено на чврстим основама чији је темељ непоколебив, и оно не тражи ослонац у владајућим мислима дана, оно га тражи и проналази у патњи и у сталним тежњама човечанства.

Многи су и у сва времена негирали будући живот, многи га негирају и сад. Они прилазе ковчегу мртвог човека само како би узели његово

тело као непотребну или чак штетну ствар и сахранили га на гробљу. Из њихових уста не излази ниједна молитва, ниједна божанска реч не осветљава њихову тугу, а и шта ће им молитве и божанске речи кад не верују у Бога и загробни живот. Други – верници – покојника испраћају у нади да ће се срести у загробном свету. Први кажу себи: Хајде да једемо и да пијемо, јер ћемо сутра умрети (1 Кор. 15: 32), а ако

су некад и признавали будући живот, то су чинили због практичног материјализма. Други са страхом и трепетом остварују своје спасење. Једни тврде да се њиховом смрћу све завршава за човека. По њиховом мишљењу у човеку не постоји никаква душа и оно што називамо душом по њиховим речима умире заједно с човеком. То говоре само они који заједно с душом негирају и постојање Бога. Главна црта карактера ових људи је безбрижност: они живе не размишљајући ни о чему, не занима их ништа из више, духовне области, углавном живе безаконо, трудећи се само за једно: да проживе што боље, веселије и удобније, само да их живот задовољава, чак и ако је пун сваке лажи, неистине, гадости и лукавства. Ево

зашто постојање Бога и постојање душе за њих представља само непријатну појаву: оно омета њихов широки живот да тече онако како тече и ево због чега негирају Бога и душу. Свесни су да за безакоња треба одговарати, па умирују себе и кажу да не постоји никакав Бог и никаква бесмртна душа. Овакав поглед на Бога и душу

ласка њиховој грешној и поквареној природи, овакав поглед им даје храброст да једу, пију и веселе се, јер ће, по њиховом мишљењу, свеједно сутра умрети, а тамо, с оне стране гроба, нема живота, нема душе, и немају коме да одговарају за своја дела.

Али нека тако говоре и тврде. Ми знамо да душа постоји и да је бесмртна. Ово нам потврђује и Свето Писмо. У књизи Проповедника у Старом Завету се каже: Човек иде у кућу своју вечну (односно, после телесне смрти)... И врати се прах (односно, тело) у земљу, како је био, а дух се врати к Богу, Који га је дао (Проп. 12:

5, 7). Исто се каже и у књизи Премудрости: Праведници живе у векове; њихова је награда у Господу и Вишњи брине о њима (Преп. 5: 15).

У бесмртност људске душе (дакле, и у загробни живот) веровали су и сви старозаветни праведници. Међутим, посебно јасно се бесмртност људске душе осећа у Новом Завету. Тамо је јасно речено: Не бојте се оних који убијају тело, а душу не могу убити, него се бојте Онога Који може и душу и тело погубити у паклу (Мт. 10: 28), Бог није Бог мртвих, него живих (Мт. 22: 32). Они хришћани који су умрли и који су васкрсли из мртвих не могу више умрети, јер су једнаки анђелима (Лк. 20: 35-36), Ево зашто је Господ наш Исус Христос више пута понављао и говорио Својим ученицима и следбеницима: Не сабирајте себи блага на земљи, где мољац и рђа квари, и где лопови поткопвају и краду (Мт. 6. 19-20). Или прочитајте 35. главу Јеванђеља по Матеју о десет девојака – о пет мудрих и пет јуродивих, како Он упозорава Своје следбенике да заједно са упаљеним свећама набаве и уље за резерву да им се свеће не би угасиле и да Женик не би дошао изненада. Овде је приказан моменат Страшног суда. Кад не би било загробног живота, или што је исто, кад човекова душа не би била бесмртна, зашто би Христос Спаситељ упозоравао Своје следбенике на предстојећи Суд?

Осим речи Светог Писма Старог и Новог Завета у бесмртност људске душе нас уверавају и односи душа умрлих и живих људи. Ови односи су се одвијали увек и сва времена Старог и Новог Завета. У то се можемо уверити на основу живота Мојсија, цара Саула, пророка Самуила и др. Али нећемо наводити примере из старозаветног живота.

Узмимо релативно недавну прошлост. Пре двеста година Русија се поносила својим познатим научником Михаилом Васиљевичем Ломоносовом. Пловећи (из Холандије) у Русију бродом, уснио је следећи сан. Пред његовим погледом указало се бескрајно Ледено море, којим је често пловио у детињству и он је на мору приметио чамац и свог оца-рибара како седи у чамцу. Почела је да дува снажна бура и удари олуја, морски таласи само што нису прогутали његовог вољеног родитеља. Ломоносов хоће да похита у помоћ свом оцу, али су му се руке одузеле. Чамац се ударивши о обалу у близини једног стеновитог острва

разбио у парампарчад. Пред Ломоносовом се указао страшан и ужасан призор. Његов отац се бори с високим, гигантским таласима суровог мора; уронивши на тренутак у боду опет је испливао на површину воде и повикао: „Михајло!“, међутим, убрзо га је опет прекрила вода и он је нестао из видокруга Михаила Ломоносова, свог сина, а неколико минута касније је избачен на обалу. Ломоносов се истог часа пробудио. Много га је узнемирио сан који је уснио и он је у души помислио да се његов отац заиста утопио у мору, да су га таласи избацили на обалу и да лежи несахрањен.

Кад је дошао у Петербург с великим потешкоћама је овде пронашао своје земљаке и упитао их је каква је судбина његовог оца. Они су му испричали да је почетком пролећа његов отац испловио с друговима, али је прошло већ четири месеца, а од њих није било никаквих вести. Немајући мира у души Ломоносов је хтео сам да оде на острво које је сањао и које је познавао од детињства, али га нису пустили да оде из Петербурга. Онда је замолио локалне рибаре да оду на оно острво и да сахране тело његовог оца ако га пронађу. Заиста, рибари су на месту које им је Ломоносов навео пронашли тело његовог оца и сахранили су га. Зар није из овога јасно да се сину у сну јавила сама душа његовог оца да му исприча о својим предсмртним мукама и тескоби после смрти због тога што му је тело остало несахрањено и без молитава? Тако је веровао и сам знаменити Михаил Васиљевич Ломоносов.

Душе умрлих се не јављају само у сну, већ још и на јави. Бесмртност људске душе се овде тачније показује и још јасније открива. Овде човек својим очима умрлог види као живог, и пошто је пре смрти добро познавао покојника, непогрешиво може да каже да види управо овог и овог свог познаника или ближњег.

Душе покојника се живима јављају у различитом циљу. Врло често се јављају да би на овај или онај начин побољшале своје стање у загробном животу. Јер, као што је свима нама, православним хришћанима, познато, молитва живих, посебно молитва Цркве доноси велику корист душама умрлих: она олакшава њихову тешку судбину уколико преминули због својег грешног земаљског живота у загробном животу трпе мучење. И ево, душе многих покојника долазе на земљу како би замолиле за молитве. А понекад душе умрлих, по Божјој вољи, долазе на земљу ради добробити овог или оног свог рођака, желећи да му учине неку духовну корист. Најчешће се јављају рођацима који почињу да воде лош живот – безбожан или развратан. У том случају на овај или онај начин помажу свом

сроднику да се поправи, помажу му да поново крене истинитим путем. Или долазе како би за свог блиског рођака учинили оно што за живота нису стигли да учине. Дакле, душа без тела долази на неко време као да наставља животне послове душе у телу.

Понекад се душе умрлих јављају сродницима просто због осећаја сродства, као да им ови недостају. Очигледно, душа по свом изласку из тела извесно време не губи везу коју је имала с њима у телу, и она на по вољи Божјој, на овај или онај начин показује ову везу. Притом својим доласком душе умрлих често доносе и неку овоземаљку корист, разјашњавајући овај или онај неспоразум који није решен за њиховог земаљског живота или говорећи им шта треба да учине да би остварили неку добит.

После блиских рођака најближи човек сваком јесте његов друг и добротинитељ. Људи су искрено везани за другове и добротинитеље. Човекова душа која никад не умире јесте бесмртна и после свог изласка из тела она задржава ова осећања и често из загробног света долази код својих живих другова и добротинитеља како би им посведочила пријатељство или захвалност.

Кад би дозволило време могло би се испричати мноштво случајева о јављању душа умрлих живим људима. Из ових појава, још уз сведочанство речи Божје о томе, јасно је да човекова душа после изласка из тела не умире, већ живи и вечно ће живети, другим речима – човекова душа је бесмртна. А ако је душа бесмртна, човек имајући веру у њену бесмртност, треба да буде спреман на то; свој живот на земљи треба да усмерава тако да он буде припрема за његов будући живот. Земаљски живот може трајати неколико деценија и он је само почетак човековог живота; а главни, прави живот за човека ће бити после и неће трајати неколико десетина, већ безбројан низ година, вечно. Управо о томе треба да размисли сваки хришћанин. Свако треба да верује да смрт није крај, већ почетак живота и да због тога унапред и благовремено треба да се припрема за њу. Она може наступити у свако доба. Колико данас-сутра завеса ће пасти и свако ће кренути тамо одакле нема повратка. Тамо ћемо добити плату за све што смо учинили у овом краткотрајном земаљском животу.

Браћо! Верујте у загробни живот, верујте у бесмртност људске душе, верујте да ћете после смрти вечно живети. Ако не верујете у то, то значи да не верујете ни да је Господ Христос васкрсао и онда је узалудна ваша вера. Чувајте се лажних учења и лажних учитеља који проповедају и виде у смрти потпуно уништење

људске душе. Ово се посебно запажа у нашем веку. Али нека се овај век таласа, нека се покуша да у име разума оснује веру у вечни живот; нека у одбрану свог дела проналази апологете красноречивије од Русоа или мислиоце дубље и проницљивије од Платона, ми хришћани без бојазни можемо очекивати њихове резултате. Подсетићу вас само на последњу беседу који је највећи међу древним филозофима водио са својим ученицима у тамници у Атини. Сократ је умирао, отров је текао у жилама великог мудраца и већ су му се хладили удови. Његови ученици су се надвијали над њега и питали га немирним погледом шта види иза овог света, а он је, проницљиви геније, узвишена и искрена душа, покушавао да подигне крајичак завесе, покушавао је да покаже да је човекова душа бесмртна и својим све слабијим гласом је подсећао на све доказе ове велике истине! Али до чега су довели његови напори? Да ли је открио жељену истину? Авај! Он, највећи геније и филозоф, могао је да каже само: „Можда...“ Његова будућност му изгледа тамна, нејасна, а претходног дана су му се пред судијама отргле речи пуне меланхолије: „Ако је уништење моја судбина, ипак ћу му дати предност у односу на живот, јер сам искусио да најбољи међу мојим данима не вреди једне ноћи мирног сна.“ Ево како су се завршили напори највећег филозофа и генија.

Међутим, и најновија филозофија је, као и стара, кренула лажним путем. Мислила је да ће сопственим напорима основати веру у бесмртност људске душе. Довољно је сетити се смрти људи као што су Ролан, Валазе, Леба, Конторсе 1) и других. Овде се није чуо ниједан глас о вечности.

Филозофија никад неће успети да оснује веру у вечни живот. И људску душу не задовољава ниједна филозофска теорија. Потребан је глас с неба који би објавио вечни живот, и овај Глас се зачуо и људи су Му поверовали свом душом и свим својим срцем. Овај Глас је охрабрио нас и цело здраворазумско човечанство. Спаситељ наш Исус Христос, Који разруши смрти обасја живот и нераспадљивост јеванђељем (уп.: 2 Тим. 1: 10). Почевши од Исуса Христа здраворазумско човечанство исповеда своју веру у вечни живот. Почевши од Њега ова вера је завладала срцима милиона људи из свих векова тако чудотворном силом да су они ишли на мучење као на празник, али не да би се избавили живота као Индус који се убија, и не да би искусили чулни рај као Мухамедови следбеници, већ да би крочили у живот истине, светости и љубави. Ми, верни Христу Богу, говорићемо заједно с многострадалним Јовом:

Знам да је жив мој Искупитељ, и напослетку да ће стати над прахом. И ако се кожа моја и рашчини, опет ћу у телу свом видети Бога. Ја исти видећу Га, и очи моје гледаће Га, а не друге (Јов. 19: 25-27).

Читајући поново Нови Завет Господа нашег Исуса Христа пронашао сам у њему речи „вечни живот“ 40 пута. И не сумњајући могу да тврдим да је Спаситељ за циљ Свог учења ставио вечни живот. Тражите прво Царство Божје и истину његову (Мт. 6: 33) – рекао је. А како да тражимо Царство Божје ако нема загробног живота? Царство Божје и истина Његова почињу овде, у нама, али ће оно бити потпуно и вечно после смрти, јер наш живот је на небесима (Фил. 3: 20), а овде, на земљи, ми смо странци, овај живот је живот очекивања, ми смо пролазни путници који теже ка тихом вечном пристаништу неба. Не схватам стање душе људи који свој земаљски живот са свим његовим потешкоћама проводе без Бога и Његове помоћи, без вере и наде. У најтежим тренуцима у животу, у најстрашњим страдањима у срцу сам имао и имај победничку наду која ме укрепљује на трновитом путу. Размишљам овако: не припадам потпуно земљи, сав мој земаљски живот је пролазан, али могу да патим, јер знам да моја патња има циљ који ће ми вечност објаснити; такође знам да кога Бог милује, њега и кажњава. С таквим уверењем могу да патим. Патите и ви, браћо моја, у нади да ће вас ваша страдања довести до циља. Свуда сејте за собом и око себе своју живу наду, трошите ову наду у ноћи сумње, проповедајте о будућем животу без којег би овај земаљски живот био потпуно неразуман, непотребан и бесциљан. Верујмо да Христос уста из мртвих, те постаде првенац оних који су умрли (1 Кор. 15: 20). Амин.

Беседа је одржана у Кишињовској митрополији 8. фебруар 1910. г.

Светитељ Мардарије (Ускоковић)

Са руског Марина Тодић

Извор: pravoslavie.ru

ЧЕМУ НАС УЧЕ ПОКОЈНИЦИ?

Чему нас уче покојници? Покојници нас уче томе, да се не бринемо за много, газећи савест и правду, зарад умножавања пролазних и распадљивих блага. Шта би ви рекли на пример о таквом путнику, који полазећи на далеки пут, не обазире се на опомене, да га могу срести и опљачкати разбојници, носи са собом све своје сребро и злато и друге драгоцености? На путу живота сваког човека сретa разбојник – смрт, која плљачка у њега све материјално богатство, скупљено за живота. Ништа што је земаљско није потребно за пут који води у други свет; њему су потребне четири веће и две мање даске.

Још нас покојници уче да не обраћамо пажње на своју спољашњост. Гле, ми, као да нам говоре они, за живота бејасмо лепи, здрави, но кад би сад открили гробове наше, нашли би тамо, од свега тога, само шаку праха.

– И шта нам још говоре они? Много и много лепих поука дају нам они. Умрла деца говоре родитељима својим: "Зашто ви, родитељи наши, не васпитасте нас у ономе што је нужно, не обраћасте пажњу на живот и владање наше? Зато ми сад овде тужимо и мучимо се." Умрли пак родитељи уче своју децу и говоре им: "погледајте, децо, ми смо грешили, не обраћајући пажње на васпитање ваше, попустили смо вашим рђавим склоностима, нисмо вас васпитали у страху Божјем, и зато сад страдамо."

Умрли пријатељ говори своме пријатељу: "пријатељу, ја сам ћутао из лажнога стида,

гледајући твоје рђаве поступке и због пријатељства с тобом и сам сам узимао учешћа у њима. Зато трпим овде муке очекујући свеопшти суд Божји."

Власници и господари из гробова својим вичу и говоре подчињенима и слугама својим: "ми смо вам попустили, тражили смо од вас да будете само спољни вршиоци наших заповести, не бринући се за потребе ваше душе. Зато ми

страдамо овде.

И слуге и подчињени јављају се из гробова својима претпостављеним и говоре: "зашто смо вас варали, зашто нисмо слушали савете ваше, зашто смо се трудили да вас услужимо и задовољимо на супрот савести и вере наше? И ето, због свега тога ми овде страдамо и са страхом очекујемо решење о судби нашој на страшном суду Божјем." И још много и много савета других дају нам покојници наши, да их све ни побројати не можемо.

(Из Весника Српске Цркве за 1900. годину, "Чему нас уче покојници" с руског од П.М. св. XI стр. 1313.)

ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ХРАМА УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У СЕЊУ

Бројни су извори и литература који говоре о историји града Сења и сењским ускоцима, досељавању Срба на ове просторе и српским трговцима. Овај пут поменућемо само онај дио историје који је битан за ову причу.

Грађанско друштво се тешко мирило

Сењ 1920. и 1929. године
(десно Храм Успења Пресвете Богородице, а у блоку зграда уз млин двије ниже куће припадају парохији)

с начелима вјерске толеранције, па су досељеници у градовима имали великих тешкоћа око градње храмова. Срби из градова су често били дуго у саставу сеоских парохија, а тако је било и са Сењом, а богослужење за православне српске војнике у гарнизону обављао је војнички свештеник.¹ У Сењу је тада живјела православна заједница од око 50-ак чланова, углавном породице припадника војне граничарске посаде. Број становника се временом повећавао, али и друштвена

структура, па су то били државни службеници, трговци и др.

Године 1783. трговац Јован Јанковић затражио је од Карловачке генерал команде да се насели у Сењ и да се тамо сагради православна црква. „У име божје“ три Србина трговца доселила су се 1791. године у Сењ. Један од њих био је Димитрије Ристивојевић, који је дошао из Сарајева. О себи и својим путовањима и пословима написао је низ биљежака у рукопису „Чудеса Богородичиних“. У Сењу се коначно скрасио и задржао до смрти 1822. године. Био је „ктитор и приложник“ српске цркве у Сењу „по свем Приморју, гдје је било српске цркве“, а сјећао се и свог завичаја.²

Из једног рачуна сењске црквене општине закључује се да је црква почета „од темеља“ 1. марта 1790. године и завршена крајем октобра исте године.³ Шематизми из 19. вијека, али и Манојло Грбић наводе, да је Храм успења Пресвете Богородице сазидан 1788. године.⁴

Најстарија фотографија овог храма потиче из 1890. године и представља цркву саграђену на тада још голим обронцима брежуљка Трбушњак у подножју тврђаве Нехај поред старог Вукасовићевог моста. На основу других старих фотографија видимо да је у првим деценијама 20. вијека дошло до преуређења црквене порте, али и цјелокупне околине цркве и то у неколико наврата. Зид око цркве је порушен и замијењен оградом од гвожђа, постављеном између густо поређаних ступова. Постојећи подзид је премалтерисан, али му је

¹ Милан Радека, *Срби и православље Горње Крајине (поводом 250 – годишњице Карловачког владичанства)*, Загреб 1963, 40–42.

² П. М. Крајиновић, *С огњишта ускочкога*, Босанска вила бр.10, Сарајево 1.1.1903, 192–194; Владимир Ћоровић, *Босанско-херцеговачки трговци у Далмацији (Прилог сарајевској трговини с краја XVIII века)*, Годишњица НЧ XXXV (1923) 213–214; Група аутора, *Историја Српског народа* 04 (I том), Београд 1986, 470.

³ П. М. Крајиновић, *нав. дјело*, 40–42.

⁴ *Шематизам Православне Српске Дијецезе Горњо–Карловачке* 1880, Панчево 1880, 21; *Шематизам Православне Српске Дијецезе Горњо–Карловачке* 1883, Панчево 1883, 21; Манојло Грбић, *Карловачко владичанство I*, Карловац 1891, 150; *Шематизам православне Српске Епархије горњо–карловачке концем године 1892*, Карловац 1893, 55; *Шематизам православне српске епархије горњо–карловачке концем године 1897*, Сремски Карловци 1898, 42; *Шематизам Источно Православне Српске Митрополије Карловачке за годину 1900*, Сремски Карловци 1900, 228.

додата и балустрада. Приступно степениште је проширено, а улаз је наглашен и фланкиран декоративним вазама.

Унутар оградног зида, око цркве, било је уређено мало гробље у које су током 18. и 19. вијека сахрањивани православни Срби. Најстарији сачувани споменици датирани су из 1802. године.

О изгледу самог храма сазнајемо нешто више такође на основу малобројних фотографија и још оскуднијих записа. Црква је била једнобродна, озидана каменом, а на западном pročелу налазио се звоник на преслици с два звона. Испод су била два окукуса и декоративно изведен улаз у цркву, док се на бочним зидовима храма виде по два правоугаона прозора. Иконостас је био састављен од икона насталих у 18. и 19. вијеку.

Почетком Другог свјетског рата, Анте Павелић је 22. 5. 1941. на приједлог Министарства наставе потписао законску одредбу о забрани отуђивања старих умјетничких културно-историјских и природних споменика с подручја тада формиране НДХ. Преузимање ствари из српских цркава и парохијских домова по замисли надлежних власти требало је завршити записником о наводној примопредаји у градском поглаварству. На основу ове одредбе управитељ Хрватског народног музеја за умјетност и обрт Владимир Ткалчић, добио је наређење по којем његов музеј добија право да све предмете преузме и допреми у музеј. У спремишта Хрватског државног архива депонован је 81 сандук предмета, 80 сандука књига, и 6 сандука архивске грађе.⁵ Међу овим предметима нашло се и неколико богослужбених предмета који су израђени у златарским радионицама од 18–20. вијека на подручју Русије, Венеције, Беча... Ту се налазио и већи број икона које датирају од 15. до 20. вијека, као и дијелови иконостаса. Неке

⁵ Вељко Ђурић Мишина, *Српска православна црква у Независној Држави Хрватској 1941–1945. године*, Ветерник 2002, 17, 23, 42, 69–79, 83–96, 106–108, 110, 112, 115, 117, 119, 126–127, 129, 135; Динко Давидов, *Тотални Геноцид, Независна држава Хрватска 1941–1945*, Београд 2013; Јован Мирковић, *Страдање Српске православне цркве у Независној Држави Хрватској*, Београд 2016, 5–164, 194.

Вукасовићев мост, батерија св. Марија Арт и православна црква Велике Госпојине око 1788. године (преузето из: Ante Glavičić, *Kulturno-povijesni vodič po Senju*, sl.104)

Фото: Г. Б. Бронзини, прије 1890. године

од икона с иконостаса биле су оковане сребром.

Сачувани предмети из цркве у Сењу, смјештени су нешто касније у формираном Музеју Срба у Хрватској, а њихов попис нашао се у музејским каталозима. Ту се помиње Путир од позлаћеног сребра са жигом Венеције – Падове и годином 1725,⁶ дискос од сребра настао у 18. или почетком 19. вијека,⁷ звјездица од позлаћеног сребра израђена 1805. године у Москви,⁸ дарохранилница од сребра настала у Бечу 1829. године,⁹ и још неколико предмета који су настали у 19. вијеку, а то су два пара пафти од месинга¹⁰ од којих су једне богато украшене разнобојним камењем и емајлом¹¹,

⁶ Бр. 212, инв. бр. 144-811. Исто, 52

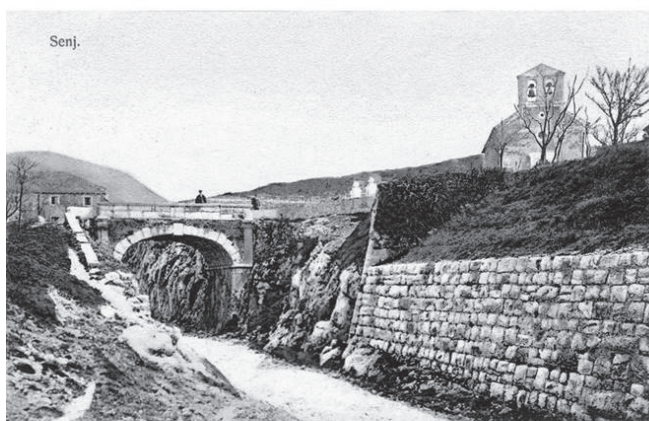
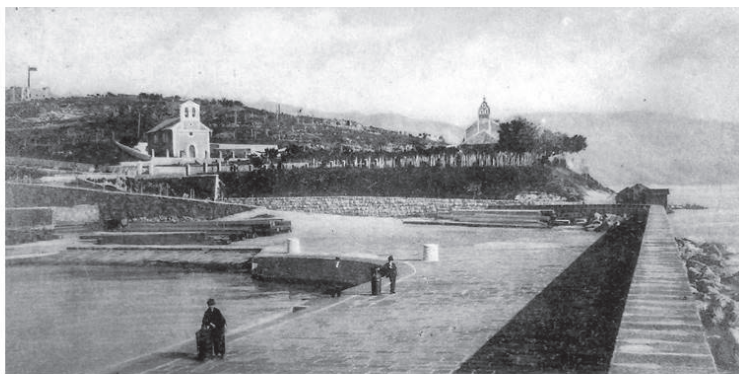
⁷ Бр. 208, инв. бр. 119-786. Vera Borčić, *Zbirka umjetnički obrađenog metala Srba u Hrvatskoj, katalog muzejskih zbirki VI*, Zagreb 1971, 51.

⁸ Бр. 209, инв. бр. 122-789. I, 51.

⁹ Бр. 213, инв. бр. 987. Исто, 52

¹⁰ Бр. 210, инв. бр. 129-796. Исто, 51.

¹¹ Бр. 216, инв. бр. 1238. Исто, 52

Разгледнице Сења на којима се види Храм Успења Пресвете Богородице и Вукасовићев мост

тас од месинга,¹² тас од бакра¹³ и један тањир од месинга.¹⁴

У музејском каталогу наведене су и следеће иконе: Свети Димитрије руски рад из 18. вијека,¹⁵ Богородица с Христом из 18. вијека,¹⁶ Света Тројица датирана у 17.-18. вијек,¹⁷ Богородица са светитељима (Свети Никола и Свети Спиридон) из 17. вијека,¹⁸ Сцене из циклуса празника Христа и Богородице руски рад из 18. вијека,¹⁹ Рођење Богородице²⁰ и Жртва Аврамова²¹ које је у 19. вијеку насликао исти сликар, али и њима сличан рад који је био дио иконостаса, а по опису чини надверје с представљеним анђелима.²² Ту је и крст с насликаним Распећем Христовим из 19.

вијека,²³ иконе Арханђела Михаила²⁴ и Гаврила из 19. вијека,²⁵ затим престоне иконе Светог Николе,²⁶ Христа²⁷ и Јована Претече²⁸ с краја 18. вијека, а који су с истог иконостаса. Затим су ту и иконе Успења Богородичиног²⁹ с краја 18. вијека с грчким натписима, Светог Георгија³⁰ из 19. вијека, Константина и Јелене из 19. вијека,³¹ икона с представом Светог Димитрија и Светог Георгија из 18. вијека,³² Богородица с Христом грчко-италски рад из 18. вијека,³³ Света Тројица руски рад 18. вијека,³⁴ Јован претеча грчки рад с почетка 19. вијека,³⁵ затим графика из 1764. године с представом Светог Харалампија наљепљена на дрво и обојена.³⁶ Из овог храма

12 Бр. 211, инв. бр. 143. *Исто*, 51

13 Бр. 214, инв. бр. 1049. *Исто*, 52

14 Бр. 215, инв. бр. 1060. *Исто*, 52

15 Бр. 432, инв. бр. 57. V. Borčić, *Zbirka ikona odjela Srba u Hrvatskoj, katalog muzejskih zbirki X*, Zagreb 1974, 105.

16 Бр. 433, инв. бр. 103; *Исто*, 105.

17 Бр. 434, инв. бр. 111. *Исто*, 105-106.

18 Бр. 435, инв. бр. 169. *Исто*, 106.

19 Бр. 436, инв. бр. 172. *Исто*, 106.

20 Бр. 437, инв. бр. 174. *Исто*, 106.

21 Бр. 438, инв. бр. 183. *Исто*, 107.

22 Бр. 439, инв. бр. 640. *Исто*, 107.

23 Бр. 440, инв. бр. 652. *Исто*, 107.

24 Бр. 441, инв. бр. 638. *Исто*, 107.

25 Бр. 442, инв. бр. 639. *Исто*, 107.

26 Бр. 443, инв. бр. 916. *Исто*, 107.

27 Бр. 444, инв. бр. 917. *Исто*, 108.

28 Бр. 445, инв. бр. 918. *Исто*, 108.

29 Бр. 446, инв. бр. 215. *Исто*, 108.

30 Бр. 447, инв. бр. 175. *Исто*, 108.

31 Бр. 448, инв. бр. 176. *Исто*, 109.

32 Бр. 449, инв. бр. 177. *Исто*, 109.

33 Бр. 450, инв. бр. 178. *Исто*, 109.

34 Бр. 451, инв. бр. 179. *Исто*, 109.

35 Бр. 452, инв. бр. 181. *Исто*, 109-110.

36 Бр. 453, инв. бр. 182. *Исто*, 110.

су тада допремљене и икона с представом Деизиса која је настала крајем 18. вијека,³⁷ икона Светог Георгија грчки рад из 17.-18. вијека,³⁸ икона Светог Георгија италокритски рад из 17. вијека,³⁹ икона Лазара архиепископа кипарског из 18. вијека,⁴⁰ крст с представом Распећа Христовог,⁴¹ икона Богородице Одигитрије настала у 15-16. вијеку,⁴² икона Апостола Луке из 17-18. вијека,⁴³ икона Светог Спиридона из 18-19. вијека⁴⁴ и икона Богородице Ватопедске са сценама из живота Светог Спиридона на којој је запис да су икону наручили грчки трговци из Венеције 1783. године.⁴⁵

Када су ове драгоцености враћене Горњокарловачкој епархији, иконе су смјештене у Државни архив у Карловцу и требало је да буду изложене у епархијском музеју. Како због рата (1991-1995) до тога није дошло, иконе су ту остале до данас. Лоши услови њиховог депоновања угрозили су ове иконе које су данас у изузетно лошем стању и захтјевају обимне конзерваторско-реставраторске захвате.

Сењској цркви је припадао и антиминос Патријарха Доситеја и румунског војводе Јоана Константија Басарабе из 1730. године, који се данас чува у Музеју Српске православне цркве.⁴⁶ Сачувано је и неколико отисака графике из 1790. године на којој је представа Успења Богородичиног с приказом града и луке Сењ. Бакрорезна плоча за ову графику се чува у Народном музеју у Београду.

Познати су нам и неки добротвори овог храма, али и начини добављања умјетничких предмета. Сењ је био поморско и трговачко средиште, па су цркву даровали и многи грчки и наши поморци, као знак захвалности Пресветој Богородици за помоћ у невољама током пловидбе. Црква је тако добила сребрна кандила, свијећњаке, полијелеј, рипиде и др., али и велики број цјеливајућих

икона грчког и руског поријекла. Било је много дрвеног мобилијара, али и вриједних старих књига. Петар Крајиновић наводи „Међу највећим приложницима сењске српске цркве, свијетло је име Димитрија Ристивојевића и Степана Сорковића. Гдје други дају десетине,

Храм Успења Пресвете Богородице и приступно
степениште (почетком 30-их година 20. вијека и 1940. год.)

они дају стотине, предњаче другијем.“⁴⁷ Петар Крајиновић који је истраживао грађу, наишао је на запис у једном инвентару из 1799. године, гдје пише да је почивши калуђер Георгије Јакшић из Пипера овом храму оставио сљедеће: путир сребрни, крст мали окован златом, два чирака мједена, кадионицу мједену, од књига - Јеванђеље и Апостол, Октоих осмогласник, Празнични минеј, Псалтир кијевски, Историја происхождения српског, Росијски летопис и др. Значајне новчане износе цркви у Сењу дао је и Бањанин Дане трговац, дародавац и задужбинар.

Познато је да су мјештани католици у Другом свјетском рату, 1941. године опљачкали преостали инвентар и порушили цркву, а већ 1942. године црква је била порушена до темеља.

37 Бр. 454, инв. бр. 230. Исто, 110.

38 Бр. 455, инв. бр. 270. Исто, 110.

39 Бр. 456, инв. бр. 296. Исто, 111.

40 Бр. 457, инв. бр. 308. Исто, 111.

41 Бр. 458, инв. бр. 387. Исто, 111.

42 Бр. 459, инв. бр. 400. Исто, 112.

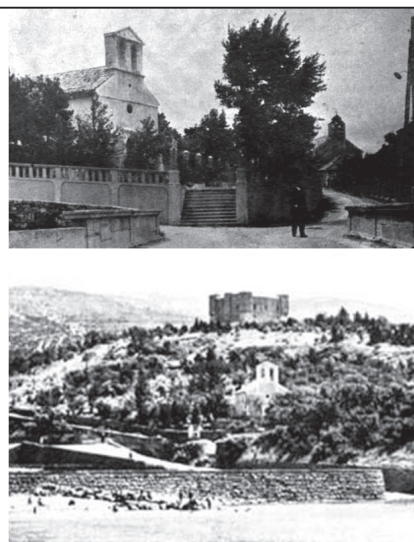
43 Бр. 460, инв. бр. 407. Исто, 112.

44 Бр. 461, инв. бр. 435. Исто, 112.

45 Бр. 462, инв. бр. 596. Исто, 112.

46 Музеј СПЦ Београд, Оставштина Радослава Грујића, Предмети нађени у стану др Р. Грујића, бр 790.

47 П. М. Крајиновић, *С огњишта ускочкога*, 192-194.

Храм Успења Пресвете Богородице 1940. године (фотографије из књиге: Ante Glavičić, Kulturno-povijesni vodič po Senju)

Антиминс Патријарха Доситеја и румунског војводе Јоана Константија Басарабе из 1730. године

Успење Пресвете Богородице с приказом града и луке Сењ, бакрорез, из 1790. године

Гробље је такође у потпуности демолирано. Познато је и да је сењско-модрушки бискуп Виктор Бурић настојао спречити ово уништавање, али то није било могуће. И сењски свештеник Георгије Ђуро Марјан, родом из Подума у Лици, страдао је на изузетно свиреп начин, усташе су га живог спалиле.⁴⁸

Године 1957. прота Милан Радека је обишао ову локацију и у једном од његових теренских записа⁴⁹ наводи: „На мјесту гдје је била православна црква, нешто повише од цесте која води изван града према југу, близу купалишног парка, данас се виде само подзиди црквишта 22:30 мет. Темелји цркве се уопће не познаду, једино је остало нешто разбијеног камена и два надгробна споменика.“ Милан Радека

даје и препис текста ових споменика који датирају из 1848. и 1866. године и помиње да се ту налази још једна плоча у комадима. Послије Другог свјетског рата када је грађена јадранска магистрала, црквиште и дио гробља захваћени су том цестом.

Прота Радека међутим указује на још једну занимљиву причу о морској кули Светог Саве. Ова кула се помиње у бројним изворима. Миле Магдић наводи да је ријеч о „прастарој морској кули Светог Саве“, која сачињава сјеверо-западни угао магазина барона Враницана.⁵⁰ У тексту П. М. Крајиновића под називом „С огњишта ускочкога“ из 1903. године, а чији аутор нам није познат, пише: „Тврди Нехај и камена кула св. Саве осташе као ниједи свједоци ратне смјелости шаке људи, који овјековјечише српско име у аналима прошлости и на струнама српских гусала.“⁵¹ Кулу Светог Саве помиње и Аугуст Шеноа на почетку свог дјела „Чувај се сењске руке“.

Морамо поменути и то да је од 1847. до 1852. године у овој цркви службовао Милутин Тесла, а у Сењу је рођено и двоје његове

најстарије дјеце.

Црквена општина је основана 1784. године као „Славно-српског народа братство“. Парохијско звање основано је око 1799. године, а од тада су вођене и матичне књиге. Сењ данас припада кореничкој парохији у Аријерејском намјесништву плашчанском.

48 Споменица православних свештеника 1941–1945, Београд 1960, 99.

49 Музеј СПЦ Београд, Оставштина Радослава Грујића, бр. 1320.

50 Mile Magdić, *Topografija i poviest grada Senja*, Senj 1877, 10.

51 П. М. Крајиновић, *С огњишта ускочкога*, 192–194.

ПАТРИЈАРХ ОСВЕШТАО ХРАМ У ТЕСЛИНОМ СМИЉАНУ:

НИКОЛА ТЕСЛА НИКАД НИЈЕ ЗАБОРАВИО СВОЈУ ВЕРУ

02. август 2022. године

Родно место великог српског научника и проналазача Николе Тесле, личко село Смиљан, данас је поново било испуњено српским православним верним народом и радошћу, јер је заједно са њиховим Епископом горњокарловачким г. Герасимом у ово место дошао предстојатељ Српске Православне Цркве, Његова Светост Патријарх г. Порфирије.

И на лицу Свјатјејшег се видела радост зато што је заједно са владиком Герасимом, владиком осечко-пољским и барањским г. Херувимом, мноштвом свештеника и верним народом, који је у родни Смиљан дошао са разних страна, освештао обновљени храм Светих апостола Петра и Павла, у коме је Тесла крштен, а потом у освештаном храму служио свету архијерејску Литургију.

Изузетно значајној духовној свечаности присуствовали су саборски посланик Драгана Јецков, председник Српског народног већа проф. др Милорад Пуповац, заменик жупана личко-сењске жупаније Милан Узелац и директор Секретаријата за вере Републике Српске др Драган Давидовић.

Обраћање Његове Светости сабраном народу:

У име оца и Сина и Светог Духа. Благодаћу Духа Светога, Господ нас је данас удостојио да дођемо у овај дивни крај, на ово свето место и да прославимо Светог пророка Илију, човека који је сав био посвећен Богу, и умом, и срцем, и телом. Оно што је осећао то је и говорио, а оно што је говорио то је и чинио. Најважније од свега што можемо имати као свој пример за углед јесте вера пророка Илије, вера због које га је Господ удостојио да се у њему пројави сила Божја и да чини велика чуда, чуда која су била опомена, буђење и подстрек не само на држање истинске вере, него на исто тако спровођење те вере у живот.

Веома је важно, а то на казује пример Светог пророка Илије, да знамо да оно што верујемо одређује наше понашање, одређује како да градимо свој живот, одређује наше међусобне односе. Онај који има Бога за Оца, онај који

зна да је Бог Отац читаве твари и као круне твари, да је Бог отац човков, тај зна да је један јединствени људски род и тај зна да, баш због тога што је један јединствен Отац, су сви људи међусобно браћа. Само из перспективе вечности кроз призму Христову, из Христа

и из Јеванђеља Његовог можемо, верујући у Његову реч, трудити се читавим својим бићем да видимо једни друге као браћу, да видимо да смо сви независно од тога колико смо различити удови једног тела, чланови истог људског рода, оног који је створио Бог, да смо браћа са свим људима јер смо сви створени по

слици и прилици Божјој. Ако нема перспективе вечности, ако из вечности не гледамо у историју, него свој почетак и крај имамо овде и сада, онда наравно и да наш живот и овде и сада започиње и завршава се, али се и своди на правила која креира то овде и сада. Зато када говоримо, када чинимо, када мислимо, без обзира што смо слаби и што падамо, што знамо да смо грешни и да нисмо савршени, мислимо Христом и деламо Христом, Јеванђељем. За нас не постоји одговор на питање шта ти мислиш о тој и тој теми. Не, ја мислим оно што Христос мисли или, боље рећи, трудим се читавим својим бићем и поред тога што машим и поред тога што сам грешан, и што сам егоиста, и сујетан, и самољубив.. И поред свега тога трудим се читавим својим бићем да мислим Христом, да делама Христом, јер како верујемо тако и живимо. Не може на исти начин делати онај који каже: Циљ оправдава средство. То је његова вера, али у складу са том вером он и дела, чини, живи, гради живот и међусобне односе. Онај који каже: Мој ближњи је мој брат, или: Воли ближњег као самог себе – када чујемо Реч Христову – тај другачије устројава свој живот.

Ми смо се данас сабрали, браћо и сестре, на дан Светог пророка Илије да утврдимо себе у вери, да та вера не буде само декларативна, да

не буде само нешто чиме се размећемо речима, него да колико год можемо ту веру учинимо активном у свом животу. Сабрали смо се, и радост је велика и догађај је велики, и због тога да бисмо осветили ову цркву посвећену Светим апостолима Петру и Павлу. Путописац антички је записао: Обилазио сам многа места, многе крајеве, упознао многе народе и видео да сваки народ има свој печат, има неку своју посебност. И у томе је драж и лепота људског рода, јер свако на основу тог свог дара обогаћује човечанство, обогаћује друге и бива обогаћиван другима. Видео сам, дакле, да као дар Божји свако има своју посебност, свој печат, нешто по чему се разликује од других народа, али постоји једно што је идентично, што постоји у свим народима – где год сам био нисам наишао на место на којем не постоји место одређено за храм, за молитву и то је у сваком народу. Сваки народ има, вели тај путописац, једно место које зове храм, на које долази да се помоли Богу, да осмисли свој физички, историјски, пролазни живот метафизичким, вечним, непролазним, да осмисли свој живот људским и божанским вредностима, да се сусретне са собом, сусрећући се са вечношћу и са Богом. Постоји, дакле, место у сваком народу где људи долазе да се појединачнообраћају Богу, али и да се међусобно сабирају, да граде заједнице око

духовних вредности. Ево, ми осветисмо храм посвећен апостолу Петру и Павлу на месту које су православни Срби још 1600 и неке године, откад су дошли у ове личке крајеве, одредили да буде место молитве, место мира, место љубави, да буде место сабирања у себи сваког појединачно и сабирања себе од различитих и разних разбијености и растакања са којим је суочен сваки човек у свом појединачном животу. Знамо то добро колико ретко смо у себи и са собом. Ово место су православни Срби одредили у овом крају да буде место сусретања са Богом, место сусретања људи и да ту не само чују, него и да у њиховом срцу одјекне заповест Христова, тј. позив Христов да волимо Њега, Бога, читавим својим бићем и друге људе као самог себе. Распопућени, разбијени различитим

свакодневним бригама овде би људи долазили да нађу мир, мир у Христу, а онда и мир у себи и међу собом. Наравно да су силе историјске које се не мире тек тако са речју Христовом и ово место, као и многа слична места у многим народима, хтеле да елиминишу, па је онда 1941. године овај храм био порушен.

Порушиле су га усташе и много је људи тада пострадало. Овде на гробљу је сахрањено 568 људи! Пет стотина шездесет и осам људи пострадалих из овог краја! Они почивају управо поред храма који су дизали да буде место њиховог покоја и мира. Храм је 1986. године обновљен, па онда опет 1990-тих година девастиран и, ево слава Богу, обновљен на месту на којем је била подигнута прва црква у 17. веку, храм у којој је крштен, мало је рећи, светски познат научник Никола Тесла, који је и рођен у кући која је овде у близини, а његов отац је овде био свештеник. Крштен и запечаћен Христом и љубављу Христовом, али надахнут Духом Светим, својим даром, али уз огроман труд, напор и рад, учинио је много тога чему је благодарно и данас читаво човечанство и тек ће бити. Међутим, где год је био и шта год да је чинио, није заборавио ове крајеве који су били утиснути у њега и његово биће, није заборавио ни своју православну веру, веру мајке

и оца, веру свог ујака који је био православни Митрополит сарајевски. Ту веру је сведочио! Био је свестан да све што чини и све што има јесте дар и само стога што је то знао, тај дар је могао у смирењу, у скромности, без трке за светском славом и моћи да произведе оно што је произвео и нама остави.

Овај храм није случајно посвећен Светим апостолима Петру и Павлу. И то је опет једна порука: два првоврховна апостола, један веома врло учен и образован и у вери и у науци овог света, у философији, а други прости рибар. Тамо где је истинска и права вера, ту је и љубав. Ту није бољи онај који је образованији и ученији од оног који није и обрнуто. Ту није бољи сиромашан од богатог и обрнуто. Ту није важнији онај који има власт од оног

који је нема и обрнуто. Тамо где су вера и љубав тамо је простор и материјал који ми приносимо благодати Божјој да она дејствује. Апостоли Петар и Павле по свему различити, свако посебан, али опет исти у једном, у љубави према Христу и у вери у односу на Њега, у вери у Јеванђеље, да то није тек празна и пука реч, да си блажен онда када прашташ, да си блажен онда када се кајеш, када се преображаваш, да си блажен онда када чиниш добро, да си блажен онда када не одговориш на увреду истом мером, да си блажен онда када се не светиш. То је Јеванђеље. То није могуће учинити само из себе и својим снагама. То је увек, понављам, плод благодати Божје. Онда када ме вређају да одговорим са љубављу. Наравно да не могу из себе, пројавиће се у мени људски гнев, осветољубивост, можда и мржња. Међутим, онда када имам веру у Христа и Њему се обратим помолим и трудим се да

имам љубави према Њему, отварам простор да Он чисти моју душу, да ме преображава, да умири срце, да омекша мисли, да учини од мене човека. Ево, апостоли Петар и Павле иако по свему различити, штавише Јеванђеље бележи да су били у споровима, свађали се, користили оштре речи један у односу на другог, али будући опет да је оквир њиховог постојања био Христос, вера у Њега и љубав према Њему, они су без обзира на спорове, без обзира на несугласице, на свађу, на оштре речи и на грех увек налазили начина да долазећи Христу дођу себи и дођу један другом. Овај храм, браћо и сестре, на то нас позива. Позива нас на веру у Христа, на љубав према Њему. Будући да носи име апостола Петра и Павла позива нас и на то да се угледамо на њихове примере, да идемо њиховим стопама, молећи се њима да имамо и дубоку веру.

Призивам благослов Божји, мир и љубав на све нас овде сабране, на све људе који живе у овом крају, на све људе који живе у овој земљи, али и на читав свет. Да сви славимо Једног у Тројици Бога, Оца и Сина и Светог духа, сада и у увек и у векове векова. Амин!

Смиљан и храм Светих апостола Петра и Павла, подигнут на крају 17. stoleћа, имају изузетан значај за Српску Православну Цркву и српски православни народ. Смиљан је широм света прославио један од најзначајнијих и најутицајнијих научника и проналазача Никола Тесла, који се родио 10. јула 1856. године у парохијском дому тик поред цркве Светих апостола Петра и Павла, у којој је служио његов отац, веома угледни и образовани протојереј Милутин. У том храму је велики српски научник и крштен, већ дан по рођењу.

Историјска посета патријарха Порфирија подудара се са годишњицом мученичког страдања Срба у Смиљану на Илиндан 1941. године, које је настављено и наредних августовских дана, када је побијено више стотина Срба свих узраста, од новорођенчади и деце до старца. У масовној гробници поред цркве сахрањено је близу 590 невиних жртава, међу којима и једанаест блиских Теслиних рођака. Усташе су, у намери да затру сваки траг народа који је изнедрио Николу Теслу, 1942. године цркву сравнили са земљом.

Обнова цркве је почела 1986. године средствима Срба из Чикага, да би током последњег рата од 1991. до 1995 године обновљени храм девастиран и опљачкан. Данас је, трудом владике Герасима, свештенства и прилозима верног народа храм, који је у потпуности обновљен и живописан, поново место у коме се упућују молитве за мир, љубав и спасење читавог света. Иконостас красе иконе које су рад сестринства Богородице Тројеручице из Шибеника, док је иконопис дело свештеника Милана Радусина из Далмације.

Преузето са: www.spc.rs

АКТУЕЛНОСТИ са интернет презентације епархије горњокарловачке

Празник Свете

Дјеце новомученика

Јастребарских и Сисачких прослављен у Карловцу

У сриједу 13.07.2022. године, молитвено је прослављен празник Свете Дјеце новомученика Јастребарских и Сисачких.

Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки господин Герасим началствовао је Светом Архијерејском Литургијом у саборном храму Светог Оца Николаја Мирликијског у Карловцу. Преосвећеном епископу су саслуживали: архимандрит Наум (Милковић), протопрезвитер-ставрофор Радослав Анђелић, протопрезвитер Дарко Дугоњић, презвитер Саша Лончина и протођакон Небојша Анђић.

По заамвној молитви Епископ Герасим је извршио обред освећења кољива и колача који су принесени у славу Божију и у част и спомен Свете Дјеце новомученика Јастребарских и Сисачких, те се обратио присутним вјерницима својом бесједом поучавајући их о значају празновања ових новомученика.

Прослава Светог Саве горњокарловачког, патрона Епархије горњокарловачке

У недељу, 17. јула текуће године Господње,

са великом радошћу, благодарећи Богу, народ града Карловца и Епархије горњокарловачке заједно са својим архијерејом Његовим Преосвештенством Епископом горњокарловачким Г. Герасимом прославио је свога заштитника и небеског покровитеља Светог Саву горњокарловачког.

Торжествену литургију је началствовао Његово Преосвештенство Епископ аустријско-швајцарски Г. Андреј, коме су саслуживали Епископ ваљевски Исихије и домаћин-Епископ горњокарловачки Г. Герасим, те свештенство Епархије ваљевске и Епархије горњокарловачке.

По заамвној молитви Његово Преосвештенство Епископ ваљевски Г. Исихије благословио је славске дарове хлеб и жито, који су принесени у славу Божију и у част Светог Саве горњокарловачког. Епископ Андреј обратио се вјерницима бесједом говорећи о животу и састрадавању Св. Саве горњокарловачког са својим народом.

...Овај храм обилује симболима који су на наше спасење драга браћа и сестре. Оно што је некада био симбол таме – гробница, овде постаје симбол свјетлости. Оно што је био симбол

смрти, овде у Светом храму постаје симбол живота и на крају оно што је некада био симбол туге и очајања – данас постаје симбол наде. Зато нас свака литургија упућује на главну ствар у Светом Јеванђељу – тему празног гроба и радости која долази након Васкрсења...

Прослави патрона Епархије горњокарловачке присуствовали су: дојупан карловачке жупаније дејан Михајловић, начелник општине Двор на Уни Никола Арбутина и потпредседник епархијског савјета и епархијског управног одбора епархије горњокарловачке Селимир Вуловић.

Епископ Герасим: Када ми обнављамо храмове – храмови ће обновити нас!

У суботу 30.07.2022. године, када молитвено прослављамо Свету Мученицу Марину – Огњена Марија, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г. Герасим осветио је храм посвећен Светом Пророку Илији у мјесту Јовац.

У наставку чина освећења служена је Света Архијерејска Литургија којом је началствовао епископ Герасим, а саслуживали су: архимандрит мр. Наум (Милковић), протопрезвитер – ставрофор Милидраг Стокановић, протопрезвитер Југослав Максимовић,

презвитер Горан Каламанда и протођакон Небојша Анђић. Након завршене Свете Евхаристије, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г. Герасим наградио је орденом новомученика горњокарловачких господина Мирослава Мркшића и господина Срећка Ловрића, а потом уручио епархијске захвалнице свима онима који су показали безрезервну љубав, те духовну и материјалну помоћ при обнови и изградњи храмова, парохијских домова и других црквених објеката. Епископ Герасим честитао је свим вјерницима данашњи празник и освећење цркве, те у својој архипастирској бесједи рекао:

“Свети храмови се подижу да се у њима свршава Света Литургија, како би се људи кроз Свето Причешће сједињавали са Богом – што је насушно и потребно свима. Сједињавање са Богом значи грађење храма Божијег у нама самима, а када имамо храм Божији у свом телу управо онда Господ даје непролазна блага, тако драга браћо и сестре нека би Господ даровао своја блага свима вама који сте духовно и материјално притекли у помоћ при обнови овог храма. Јер када ми обнављамо храмове, храмови ће обновити нас, а наше обновљење јесте битно ради душе наше, душе која треба да буде у наручју Бога Живога. Као што се звоник уздиже небу под облаке тако и ми треба да себе узносимо Господу и да му благодаримо за сва добра која нам даје

у сваком тренутку нашег живота.”

Освећење храма Преподобне мати Параскеве у Сјеничаку

У недељу 7. по Духовима, 31.07.2020. године Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим осветио је храм посвећен Преподобној мајци Параскеви у Сјеничаку. По освећењу храма служена је архијерејска литургија, а преосвећеном епископу су саслуживали: архимандрит мр Наум (Милковић), протонамјесник Никола Малобабић, протонамјесник Југослав Максимовић, презвитер Горан Каламанда и протођакон Небојша Анђић. Након евхаристијског сабрања Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Герасим уручио је орден новомученика горњокарловачких господину Данчуо Светозару, а потом уручио епархијске захвалнице свима онима који су показали безрезервну љубав, те духовну и материјалну помоћ при обнови и изградњи храмова, парохијских домова и других црквених објеката. Епископ Герасим честитао је свим вјерницима данашњи празник и освећење цркве, те у својој архипастирској бесједи казао:

“... Данас смо, приликом чина освећења храма у часни престо положили мошти Светих мученика јасеновачких, јер управо наша Света Црква почива на мученичкој крви. Сам

Господ Исус Христос је жртвовао себе зарад нашег спасења и избавио нас од робовања гријеху и смрти, а послје Њега и мноштво Његових Светих. Исто тако, драга браћо и сестре, и ми православни хришћани позвани смо да себе дајемо за Господа и за ближње своје...”

Светој архијерејској литургији присуствовали су: саборски заступник господин Милорад Пуповац, предсједник савјета за националне мањине у Републици Хрватској господин Александар Толнауер, замјеник жупанице карловачке жупаније господин Дејан Михајловић, начелник општине Крњак господин Перица Матијевић, начелник општине Вргинмост господин Милан Врга и замјеник предсједнице ВСНМ града Карловца господин Душан Јеросимић.

Освећење звона за храм Силаска Светог Духа на апостоле у Малој Попини

У четвртак 15. септембра текуће године, када наша Света Црква прославља успомену на Светог мученика Маманта и Светог Јована Посника, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим посетио је парохију грачачку и том приликом извршио чин освећења новог звона за храм Силаска Светог Духа на апостоле у Малој Попини, које је донација Фонда за избјегла и расељена лица и за сарадњу са Србима у региону. Преосвећеном Епископу саслуживали су: презвитер

Саша Лончина и протођакон Небојша Анђић. Након чина освешћења, Епископ Герасим обратио се беседом о великом значају црквених звона.

”Звона позивају људе на молитву, на заједничко сабрање, али сагласно молитвама, које су дело вишегодишњег искуства Цркве, звона чувају народ Божији од многих временских непогода. Али, не само од временских, спољашњих непогода, које могу само делом да науде човеку, већ и од унутрашњих непогода које нападају душу човекову.”

У повратку, Епископ Герасим посетио је и село Дерингај у општини Грачац, где се на самој обали ријеке Отуче, налази храм Успења Пресвете Богородице, и у чијој се непосредној близини налазе споменици свештеницима, двојици Тома и Николи Мандићу, који су свој живот посветили служби Христу и пастви Његовој, а који су у директној вези са нашим знаменитим научником Николом Теслом, јер управо из породице Мандић долази и мајка Николе Тесле, Георгина (Ђука) Тесла.

Епископ Герасим освештао просторије библиотеке манастира Богородице Тројеручице у Доњем Будачком

У четвртак 29. септембра 2022. године, када наша Света Црква прославља успомену на Преподобног Доротеја, Светог Кипријана и Свету великомученицу Јефимију, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим, уз саслужење

протојереја Јована Галамића и протођакона Небојше Анђића, освештао је просторије манастирске библиотеке манастира Пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком.

Овај догађај својим присуством увеличали су и Жупаница карловачке жупаније Мартина Фурдек-Хајдин, замјеник жупанице карловачке жупаније Дејан Михајловић и начелник општине Крњак, Перица Матијевић.

Пројекат су несебично помогли: Министарство регионалног развоја и фондова Европске уније, Управа за сарадњу с црквама и вјерским заједницама при Министарству правде Републике Србије, Министарство културе и информисања Републике Србије, Карловачка жупанија, Опћина Крњак, Српско Народно Вијеће, г. Мирослав Петровић и г. Милан Божић и други.

Сједница Епархијског управног одбора у Карловцу

Према указаној потреби, а на основу члана 149. Устава Српске Православне Цркве, Предсједник Епархијског управног одбора Епархије горњокарловачке, Епископ горњокарловачки г. Герасим, сазвао је 04. октобра 2022. године редовну сједницу у канцеларији Епархијског управног одбора у Владичанском двору у Карловцу.

На поменутој сједници разматрана су текућа

питања из живота и рада Епархије горњокарловачке, Црквених општина и подручних парохија, а такође и пословање Епархијског управног одбора у претходном периоду, као и смјернице рада у наредном периоду за 2022. годину.

Ученици из Двора на Уни у посјети манастиру Јасеновац

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког господина Герасима, ученици православне вјеронауке О. Ш. Двор из Двора на Уни, у четвртак 17. новембра 2022. године, посјетили су манастир Јасеновац (Епархија пакрачко – славонска).

Ученике је ријечима добродошлице дочекала игуманија Серафима и повела у обилазак манастира. Током обиласка игуманија је ученицима причала о историји манастира, након чега су дјеца имала слободно вријеме за игру пред повратак.

Света Архијерејска Литургија у недељу 27. по Духовима у саборном храму Светог Оца Николаја у Карловцу

Дана 18.12.2022. године, у недељу 27. по Духовима, када наша Света Црква молитвено прославља Преподобног Саву Освећеног, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки господин Герасим началствовао је Светом Архијерејском Литургијом у храму Светог Оца Николаја Мирликијског у Карловцу.

Преосвећеном епископу су саслуживали протопрезвitera-ставрофор Радослав Анђелић, протопрезвiter Дарко Дугоњић, презвiter Андреј Иваненко (Украјинска Православна Црква, Московска Патријаршија) презвiter Саша Лончина и протођакон Небојша Анђић.

На литургијском сабрању присуствовао је велики број вјерника избјеглих из украјине којима се по завршетку сабрања обратио епископ Герасим својом бесједом.

„Боже мој, у Тебе се уздам – Свети свештеномченик Сава (Трлајић) Епископ сремски и горњокарловачки 1884–1941“

Епархијска издавачка установа „Мартирија“, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког г. Герасима, објавила је монографију под називом „Боже мој, у Тебе се уздам – Свети свештеномченик Сава (Трлајић) Епископ сремски и горњокарловачки 1884–1941“, аутора ђакона Будимира Кокотовића.

Предговор овом издању написао је епископ Герасим и том приликом истакао да ће читаоци који пред собом буду имали ово капитално дело настало трудом и радом ђакона Будимира Кокотовића бити у прилици да спознају садржину овоземаљског живота дивног Божијег угодника Саве, од његовог рођења до мученичке смрти, којој је са спремношћу и смиреношћу гледао у очи и заједно са презвитерима часно пострадао, Христа сведочећи и кроз мучеништво вечност

задобивши, овенчавши се венцем славе на небесима.

Монографија се публикује осамдесет и једну годину након мученичке смрти Светог Саве Епископа горњокарловачког и обухвата преко 500 страница, штампаних у Б5 формату, у тврдом повезу, са великим бројем до сада непубликованих фотографија из живота Светог свештеномченика Саве Горњокарловачког, као и документа разних државних и црквених архива. Рецензент протођакон Далибор Мидић наводи: „Поред тога што оно представља до сада најопширнију биографску целину, она даје и значајан допринос историји Срба који су живели на просторима Епархије горњокарловачке пред почетак Другог светског рата, допринос српској култури и наслеђу, али и значајан прилог српском мартирологијуму.“

Ово дело прворазредног историјског значаја, саткано од проверених чињеница и базирано на анализи архивске грађе и докумената, аутор је посветио љубави и жртви Светог свештеномченика Саве Горњокарловачког и свих са њим пострадалих мученика Карловачког владичанства.

Садржај: Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим, Предговор; Протођакон Далибор Мидић, Реч рецензента; Увод; Од родног Мола до манастира Крушедола; Епископ сремски – викар Српског Патријарха; Пастир Карловачког владичанства; У вери издржао до крви; Крвљу се Црква

не руши већ зида; Радуј се, Свети свештеномученици Горњокарловачки, са епископом Савом невидно пострадали; Благодарност; Извори и литература.

Свети Николај Мирликијски Чудотворац – Слава саборног храма у Карловцу

На дан празника Светог Николаја Чудотворца, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим, начелствовао је Светом Архијерејском Литургијом у Саборном храму у Карловцу. Епископу су саслуживали, архимандрит Наум (Милковић), протопрезвiter-ставрофор Радослав Анђелић, протопрезвiter Дарко Дугоњић, презвiter Саша Лончина и протођакон Небојша Анђић.

Након освећења славског колача и жита у част заштитника и патрона Саборног карловачког храма, пригодном бесједом, свим присутним вјерницима, Епископ г. Герасим је честитао данашњи велики празник и произнео бесједу о прочитаном јеванђелском одломку.

Како налаже традиција, данас су најмањим вјерницима Цркве Христове додијељени пакетићи. Такође, у Црквеноопштинској сали у порти Саборног храма, уприличена је Трпеза Љубави за све који су својим присуством увеличали данашњи празник.

ЕПИСКОП

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА ГОРЊОКАРЛОВАЧКА

Славе Рашкај 14; 47 000 Карловац; Република Хрватска

телефон: 00385 (0)47 642 531; факс: 00385 (0)47 642 532; e-mail: episkop@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (I)

ЈЕРЕСЈ
Џаша Лончина

Мирослава Крлеже 15, 47000 Карловац

mob: +385 (0)95 4312 121
e-mail: prva.karlovacka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У РИЈЕЦИ (I)

ПРОТОЈЕРЕСЈ-СТАВРОФОР
Митко Костич

Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека

tel: +385 (0)51 335 399 • faks +385 (0)51 324 160
e-mail: prva.rijecka@eparhija-gornjokarlovacka.hr
mob: +385 (0)91 5148250

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПУЉИ

ПРОТОЈЕРЕСЈ-СТАВРОФОР
Горан Петковић

Перој 19; 52 215 Водњан

tel: +385 (0)52 520 654 • faks +385 (0)52 520 654
e-mail: spco.pula@eparhija-gornjokarlovacka.hr
mob: +385 (0)98 9793038

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (II)

ПРОТОЈЕРЕСЈ-СТАВРОФОР
Радослав Анђелић

Тина Ујевића 5; 47 000 Карловац

mob: +385 (0)98 563 613
e-mail: druga.karlovacka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У РИЈЕЦИ (II)

ПРОТОЈЕРЕСЈ
Јован Галамич

Ивана Зајца 24/3; 51 000 Ријека

tel: +385 (0)51 319 064 • mob: +385 (0)95 7233564
e-mail: druga.rijecka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОГУЛИНУ

ПРОТОЈЕРЕСЈ
Милан Симић

Б. Франкопапа 16; 47 300 Огулин

tel: +385 (0)47 532 475 • mob: +385 (0)98 1300531
e-mail: spco.ogulin@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (III)

ПРОТОЈЕРЕСЈ
Дарко Дугоњич

Владимира Назора 7; 47000 Карловац

mob: +385 (0)99 430 2121
e-mail: treca.karlovacka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГОСПИЋУ/САМЉАНУ

ЈЕРЕСЈ
Драган Михајловић

Ул. Специјалне Јединице Полиције 16; 53 000 Госпић

mob: +385 (0)97 6682641
e-mail: spco.gospic@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДОЊОЈ ЛАПЦИ

ПРОТОНАМЕСНИК
Презраг Сушић

Маршала Тита 11; 53 250 Доњи Лапач

tel: +385 (0)53 765 154 • mob: +385 (0)95 871 6269
e-mail: spco.donji-lapac@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (IV)

ПРОТОЈЕРЕСЈ – СТАВРОФОР
Милидраг Стојановић

Амброза Враницанија 6; 47 000 Карловац

mob: +385 (0)95 776 776 9
e-mail: cetvrta.karlovacka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У С. ЈУРАВИЦАМА

ПРОТОЈЕРЕСЈ-СТАВРОФОР
Јованко Стојановић

Докмановић 10; 51 325 Моравице

tel: +385 (0)51 877 137 • fax: +385 (0)51 877 137
mob: +385 (0)98 801051
e-mail: spco.moravice@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГРАЧАЦУ

ПРОТОНАМЕСНИК
Презраг Пантелић

К. Степинца 82; 23 440 Грачац

tel: +385 (0)23 7890 864 • fax: +385 (0)23 7890 865
mob: +385 (0)99 5962569
e-mail: spco.gracac@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ТОПУСКОЈ

ПРОТОЈЕРЕСЈ
Миле Ристич

Прилаз г. Драшковића 2а; 44 415 Топуско

tel: +385 (0)44 733 329 • fax: +385 (0)44 733 329
mob: +385 (0)91 5850546
e-mail: spco.topusko@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДРЕЖНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕСЈ
Милан Симић
администратор парохije

Центар бб 47 313 Дрежница

tel: +385 (0)47 56 6179 • fax: +385 (0)47 566 351
mob: +385 (0)98 1300531
e-mail: spco.dreznica@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЛАШКОЈ

ЈЕРЕСЈ
Џаша Њежић

Прве гардијске бригаде 1/а; 47 304 Плашки

mob: +385 (0)98 130 0531
e-mail: spco.plaski@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГЛИНИ

ЈЕРЕСЈ
Горан Каламанда

Хрватска 20; 44 400 Глина

tel: +385 (0)44 880 615 • fax: +385 (0)44 880 615
mob: +385 (0)95 5208053
e-mail: spco.glina@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОРЕНИЦИ

ПРОТОНАМЕСНИК
Никола Малобабич

Девете гардијске бригаде 26; 53 230 Кореница

tel: +385 (0)53 756 367 • fax: +385 (0)53 756 367
mob: +385 (0)95 8061838
e-mail: spco.korenica@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЕТРИЊИ

ПРОТОЈЕРЕСЈ
Џаша Умићевић

Владимира Назора 13; 44 250 Петриња

tel: +385 (0)44 813 419 • fax: +385 (0)44 813 419
mob: +385 (0)95 5114669
e-mail: spco.petrinja@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОТОЧУ

ПРОТОНАМЕСНИК
Џаџан Никич

Трг др. Фране Туђмана 5; 53 220 Оточац

tel: +385 (0)53 771 285 • mob: +385 (0)98 9002171
e-mail: spco.otocac@eparhija-gornjokarlovacka.hr

МОНАСТИР РОЂЕЊА СВ. ЈОВАНА У ГОЛИНУ

АРХИМАНДРИТ
Михаило (Букчевић)

Рибњак 23; 51 327 Гомирје

tel: +385 (0)51 878188 • fax: +385 (0)51 878188
mob: +385 (0)91 7814314
e-mail: manastir.gomirje@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОСТАЈНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕСЈ-СТАВРОФОР
Џабиша Симаковић

Даворина Трстењака 5; 44 430 Костајница

mob: +385 (0)95 8787 197
e-mail: spco.kostajnica@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДВОРУ

ПРОТОНАМЕСНИК
Југослав Максимовић

Миле Б. Чађе 46; 44 440 Двор

tel: +385 (0)44 871 811 • fax: +385 (0)44 871 811
mob: +385 (0)95 5094328
e-mail: spco.dvor@eparhija-gornjokarlovacka.hr

МОН. БОГОРОДНИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ У Д. БУДАЧКОЈ

АРХИМАНДРИТ МР
Науш (Милковић)

Доњи Будачки 6; 47 242 Крњак

tel: +385 (0)47 718 206 • fax: +385 (0)47 718 206
mob: +385 (0)99 744-002-9
e-mail: manastir.trojerucica@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОЛАРИЋУ

ЈЕРЕСЈ
Бранко Сантрач

Коларић 67; 47 220 Војнић

tel: +385 (0)47 883 519 • fax: +385 (0)47 883 519
mob: +385 (0)95 797 2549
e-mail: spco.kolaric@eparhija-gornjokarlovacka.hr

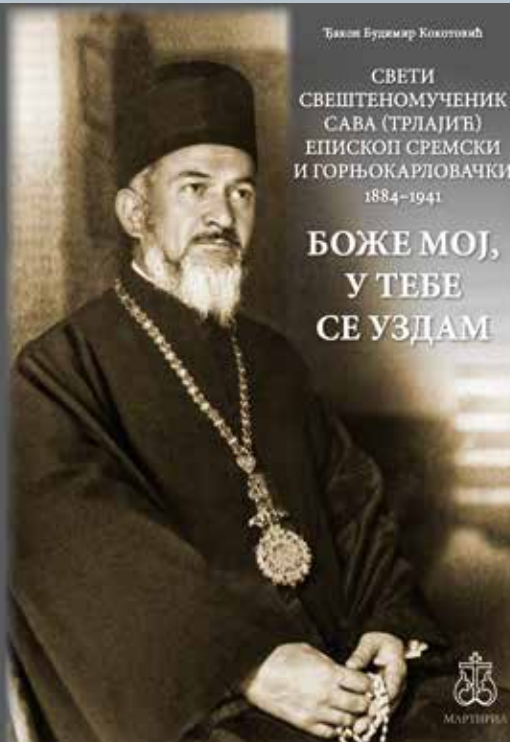
Овај: преблажени и богопосли отац наш и епископ Српске Православне Цркве, Сава, управљао је у тешко време древном свештеном епископијом горњокарловачком. Док он столовао је у Божом чуваном граду Плашком, поверена му паства и клир страдали од руку незналица и помераљивих. Бранећи истинито исповедање православне вере овај блажени муж и отац наш претрпео многа мучења, поклањајући се непоколебљив у страдању и подражавајући тројници младика који са миром Божијим трпљаху улазку њећ. На послетку, после, многих мука, дошао је извини до тамнице овај свети епископ Цркве, Сава, пострада на испознатом месту, са животношћу верних народа и свештеника.

Са њом се врши и блажена успомена свих тихом смутних времена (другог) светског рата пострадалих клирика горњокарловачке епархије, револосних пастирх стада Христовог. Њиховим молитвама да нас Свеблаги Господ помилује. Амин!

(Савинско житоје)

**БОЖЕ МОЈ,
У ТЕБЕ СЕ УЗДАМ**

СВЕТИ СВЕШТЕНОМУЧЕНИК САВА (ТРЛАЈИЋ)
ЕПИСКОП СРЕМСКИ И ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ
1884–1941

Божје Мој,
У Тебе
Се Уздам

МАРТИР

ГОСПОД ТРИЈИ ЛИЦА: ОТАЦ, СЫН И ДУХ СВ. СВЕТА ТРОЈИЦА

**БИОГРАФСКИ ЛЕКСИКОН СРБА
рођених у Епархији горњокарловачкој**

ГЕРАСИ
Епископ горњокарловачки

**БИОГРАФСКИ ЛЕКСИКОН СРБА
рођених у Епархији горњокарловачкој**

